

KIBRIS TÜRK CEMAAT MECLİSİ

KÖY RAPORLARI

1 9 6 1

KIBRIS TÜRK CEMAAT MECLİSİ
Basın İrtibat Bürosu tarafından yayınlanmıştır.

K.T.C.M. BASIN İRTİBAT BÜROSU YAYINLARI: 1

915 095693
ADA.

3 18056

KIBRIS TÜRK
CEMAAT MECLİSİ

K O Y R A P O R L A R I

1961

Yazan

KUTLU ADALI

Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi
Basın İrtibat Bürosu Yayınları: 1

956.4

18056

916.095693

ADA

KÖY RAPORLARI HAKKINDA

İngiliz idaresinden bu yana Türk köylerinin durumu ne olmuştur? Dün ne idik, bugün neyiz? Bu suallerin cevabını vermek biraz güç. Bunca zamandır Kıbrısta doğduk, büyüdük yaşadık ve bir dava güttük, fakat kendi kendimizin tam bir tablosunu çizmedik. Ne olduğumuzu bilmeden, ne olabileceğimizi kestirmek güç; mevzii tesbit etmeden kendimize cihet tayin edemeyiz. İşte bu düşüncelerle-
dir ki, Cemaat Meclisinde ilk köy şikâyetlerini tetkik için bir köye giden ve bize mufassal bir rapor hazırlayan Kutlu Adalı'ya rica ettik. Gittiği her köy hakkında bize mufassal raporlar hazırlamasını söyledik. Bugün elinize aldığınız rapor işte bu tetkik seyahatlarının bir neticesidir. Bize, icra heyeti olarak, herhangi bir köyün derdini incelerken köy hakkında esaslı bilgi sağlamakta olan bu raporların "Kıbrıs Türkünün durumu nedir?" suali ile kendini yoran herkese de faideli olabileceğine inanıyoruz. Kutlu Adalı'nın kendini şevkle verdiği bu iş herhalde onun emeğini ve görüş kabiliyetini değerlendirebilecek kıymettedir. İcra heyeti kendisine mesaisi için teşekkür eder.

TÜRK CEMAAT MECLİSİ BAŞKANI

RAUF R. DENKTAŞ

K Ö Y R A P O R L A R I

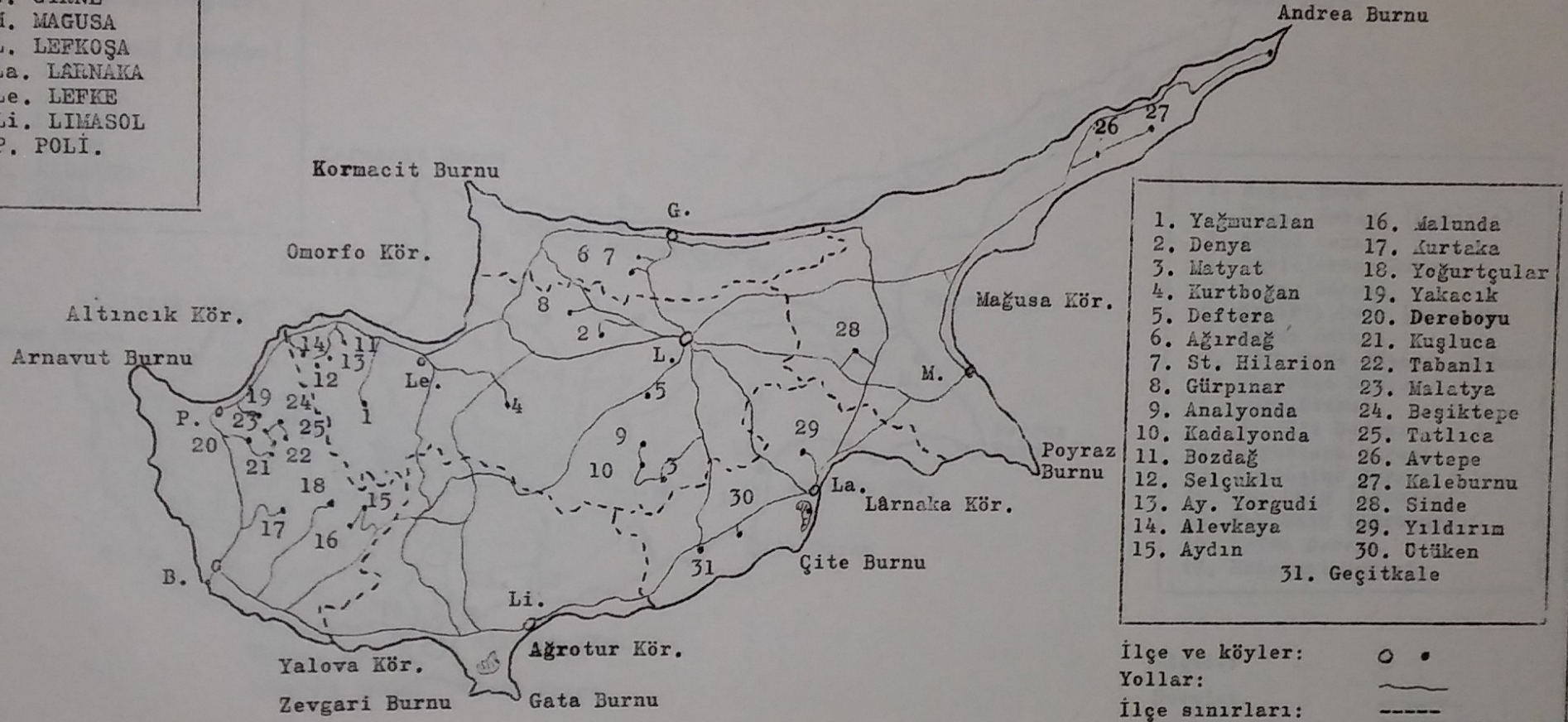
Türk Cemaat Meclisi İcra Heyeti Üyeleri ile Başkanı; köylerimizle köylülerimizin çeşitli meselelerini yerinde inceleyip, sıhhatli bir rapor halinde Başkanlığa, dolayısı ile ilgili makamlara sunulması için, gelen isteklere göre köylere; Kooperatif Müfettişleri, Evkaf Memurları, İnşaat Servisi Mühendisleri, Teknisyenleri, Ziraatçılar ile Meclis memurları göndermiye yükümlü kalmıştır.

İcra heyeti Başkanı Rauf Raif Denктаş ayrıca, bu amaçla gidilen köyler hakkında, bir de genel bilgi ihtiva eden "Köy Raporları" hazırlanmasını istemişti. Gelen raporlar hem İcra Heyeti üyelerince hem de Başkanlıkca beğenilmiş, sonra da bunların bir araya toplanması istenmişti.

"Köy Raporları", köylerde kalınan iki üç saatlik kısa süreler içinde, ayak üstü fakat, yerinde yapılan inceleme sonunda ortaya gelmiş, köylerimize değerli bir bilgi demetidir. Bu demette, irili ufaklı 30 köyümüz, yüzü bir şekilde incelenmektedir.

B. BAF
G. GİRNE
M. MAGUSA
L. LEFKOŞA
La. LARNAKA
Le. LEFKE
Li. LIMASOL
P. POLİ.

A K D E N İ Z

B. BAF
 Be. BEŞPARMAK Dağları
 G. GİRNE
 K. KARLI Dağ (Trodos)
 M. MAGUSA
 L. LEFKOŞA
 Lâ. LARNAKA
 Le. LEFKE
 Li. LİMASOL
 P. POLİ

A K D E N İ Z

İlçeler : ●
 Dereler : ~~~~~
 Yükseklikler: [0, 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000]

L E F K O Ş A *****

Yağmuralan
Denya
Matyat
Kurtboğan
Deftera
Ağırdağ
Gürpınar
Analıyonda-Kadalyonda
Bozdağ
Selçuklu -Ayyorgudi
Alevkaya

YAĞMURALAN (VROİŞA)

KOYUN TARİHÇESİ

200 yıl kadar önce, Günebakan (Anadyez), Kurutepe (Kserovuno ile Baf'tan hayvanlarını dereboyunda otlatmaya gelen Gutsullos Yusuf, Kutçofis İsmail, Ado İbrahim, Rusi İbrahim, Kaz Ali, Biti Hüseyin adında 6 çoban burada ilk ağıllar kurmuşlar. Sonra yeri beğendikleri için, çoluk çocuklarını da getirerek bu ormanlığa yerleşmişler.

Ormanın içinde Cikkö Manastırı topraklarına ait Ay. Vroisi Manastırı varmış. Manastırdaki papazlarla öğrencilerle, 6 çoban, epeyi elleşmişler, dalaşmışlar. Sonunda çobanlarla başa çıkamayan Ay. Vroisinin manastır adamları Cikkö Manastırına kaçmaya yükümlü kalmışlar.

Cikkö 6 çobanı dava etmiş. Lefkeye mahkemeye gidilmiş. Çobanlardan Rusi İbrahim ötekilere: "Arkadaşlar, yalnız ben konuşacağım, siz ağzınızı açmayın" demiş. Lefke Kadisi: "Cikkö Manastırının topraklarına girip yerleşmişsiniz" demiş. Rusi İbrahim "Evet, girdik yerleştik; Osmanlı Kıbrısı zaptettiğinde Cikköyü de almadı mı Kadı efendi" demiş. Urkek kuşku bir sesle Kadı "Evet aldı" demiş. Rusi İbrahim bunun üzerine: "Biz bu yeri Türkiyeden bulduk Cikköden değil" demiş. Kadı sormuş davacı Manastır adamlarına: "Ay. Vroisi ile Cikkö arasındaki mesafe ne kadardır?" "19 - 20 mil var" demişler. Bunun üzerine Kadı: "Cikkö ile Ay. Vroisi arasında çok mesafe var. Bundan böyle Çakistiradan itibaren sizin olacaktır" demiş. (Eskiden Kambo da, Cikkö manastırına aitmiş.)

Böylece 200 yıl kadar önce, davayı kazanan çobanlar Ay. Vroisiye yerleşerek üreyip çoğalmışlar. Bugün 300 nüfuslu bir köy olan bu yerin sakinleri, hala daha, mütenadiyen dava edilmekte, mahkemeye çıkarılmaktadırlar.

Köy adını, Ay. Vroisi manastırından almaktadır: Vroışa. Bu Türkçede hem gönen, nemli anlamına geldiği için, hem de buralara çok yağmur yağdığından köye daha sonra Yağmuralan denmiye başlanmış. (Kıbrısın her hangi bir yerine yağmur düşerse, mutlaka buraya da düşermiş!)

TOPLAK- TARIM

Köylü ormanlık, dağlık arazi üzerinde ev, kulube, okul, cami yapacak bir yer bulamamaktadır. Her yeni inşaat fırtınaların doğmasına sebep olmakta, işe cemaat liderlerinin müdahalesi istenmektedir. Bu yüzden köylü bin bir güçlükle yetiştirdiği bağlarının içine ev yapmaya yükümlü kalmaktadır.

Köylü, 300 nüfusa, 150 dönüm arazinin çok az geldiğinden yakınmakta; yanmış ormanlarla dere boyundaki toprakları sürmelerine izin verilmesini istemektedir.

Örneğin: Köyün üstündeki Argacin Plâgoda denilen 4,500 dönümlük yanmış ormanın, köylüye dağıtılması, ya da tarım yapımlarına göz yumulması istenmektedir. Köylü bu araziye malı gözüyle bakmakta, arazi içinde mühtür-lenmekte olan ağaçların kesilmesini protesto etmektedir.

Çok az toprağı olan köylü üzüm, ceviz, badem yetiştirmekte, ormanda işçi olarak çalışmaktadır. Köylü toprak verilirse daha çok kiraz, elma, üzüm yetiştirmeye önem vereceklerini, söylemektedirler. Keçi yasağı olduğu için hayvancılık bir türlü gelişmemektedir.

SU

"Köyün yaz kış akan suyu vardır. Fakat evler dağınık olduğu için köyün muhtelif yerlerine çeşneler yapılarak, suyun dağıtılması gerekmektedir. Bunun için yaptıkları müracaat ilgi görmüş, fakat bir netice çıkmamıştır. Köylü bu isteklerini ilgililerin nazarı itibara almasını istemektedir.

YOL

Köylü Pirgodan-Stavro'ya kadar yolun genişletilmesini istemektedir. (Kambo-Stavro yolu gibi) Dar olan yoldan iki araba yan yana geçmemektedir. Yolun darlığı yetmiyormuş gibi, yamaçlardan kopan topraklarla taşlar da, yolu kısmen kapatmaktadır. Birçok yerlerde, ağaçların kökleri dışarı çıkmıştır!

TELEFON

Köyde üç telefon vardır. İkiisi orman dairesine aittir. Köylü, Muhtarın evinde olan üçüncü telefonun daha kullanışlı bir yere naklini istemektedir.

POLİS

Aşağı Pirgo'dadır.

POSTA

Posta günleri: Pazartesi, Çarşamba, Cuma

TASİT

Köyde 6 yük arabası bir van vardır.

ŞİRKET

Var, Borcunu ödemeyen köylü çok az.

KAHVE

İki

BAKKAL

İki fakat, ihtiyacı karşılanmaktan çok uzak olduğu için Yeşilırmaktan (Limnidi) alış-veriş ediyorlar.

CAMİ

Köyün camisi yoktur. Minareli bir cami, görünümü güzel olan köye, ayrı bir özellik verecektir.

OKUMA-YAZMA

Köyün en yaşlılarından biri, köyde okul ihtiyacının 1912-13 yıllarında duyulduğunu söylemektedir. Çocuklarının cahil kalmanası için, oturup konuşmuşlar, Anatyeden (Günebakan) Şerif Ali Mustafa adında bir hoca getirmişler. İnece çalışarak okul yapmışlar. Hocaya tan iki yıl, ayda 10 şilin vermişler. İki yıl sonra Maariften Topal İbrahim Efendi durumunu gelip görmüş, ilk öğretmen tayinine bunun üzerine başlanmış. Köye Maarifin gönderdiği ilk öğretmen Kserovunolu (Kurutepe) Hilmi Hoca, köyde 4-5 yıl öğretmenlik yapmış.

Yapılmasına fırtınalar koparılan, Yağmuraev yapacak yer olmadığı için okul ormanın içine yapılmıştır.

Bugün, nice çekişmelerden sonra yapılan okulun iki öğretmeni, 50 öğrencisi vardır.

Köyün %90'ı okuma yazma bilmektedir. (Cahillerin sayısı 12 dir)

MİLLİ GÜNLER

Köyde ilk milli bayram (23 Nisan) geçen yıl kutlanmıştır. Çok millici olan köyün, ortasında çok uzun bir bayrak direği bulunmaktadır. Ayrıca her evde bayrak ile Atatürkün resmi bulunmaktadır.

19. 4. 1961

D E N Y A

KÖYÜN TARİHÇESİ

100 yıl öncesine kadar içinde hiç Rum olmayan köy, eskiden Aşağı Denya denen, yarım mil ötede, bir tepenin eteğinde imiş. Suların kuruması, şimdiki yerin bol sulu olması yüzünden; buraya, göç etmeye yükümlü kalmışlar.

Köyün yakınlarındaki tarihi kalıntılardan Denya'nın, eski bir köy olduğu anlaşılmaktadır.

Bir zamanlar, köyde, kalitesi üstün, pek çok Deflâ (Pancar) yetiştirilmiş. Köyün adının bundan geldiği söylenmektedir. Başka bir söylentiye göre de; köyde, bir zamanlar Denya'ya benzer bir adla adlandırılan, hastalık varmış. Köy adını bu hastalıktan almış.

İLÇE-YOL

Lefkoşa ilçesine bağlı olan köy, Lefkoşaya 12 millik bir yolla bağlanmaktadır. Köyden Yerolakko'ya kadar olan, 6 millik yol topraktır. Köylü bu yolun asfalt yapılması için çok uğraşmış fakat, muvaffak olamamış .

Denya'ya içinde Türk bulunan en yakın köy Akaçadır. Fakat, Denya-Akaça arasındaki $3\frac{1}{2}$ millik yol, çok bozuk olduğundan kışın, her türlü gidiş-gelişe kapanmaktadır. Köylü, bu yoldan kışın; hayvanla gitmenin de mümkün olmadığını söyleyerek, tamir edilmesi iste mektedir.

Koççina Trinitya'ya 3 millik toprak yolla bağlanan Denya'nın, Lefkoşaya bu yoldan uzaklığı 14 mil dir.

Denyanın görünüşü. Ortadaki bina köyün camisidir.

NUFUS

100 yıl öncesine kadar sakinleri tamamen Türk olan Denya'ya, ilk Rum ailesi Akaga'dan gelmiş. Her geçen yıl çoğalarak köyde Türkleri anınlıkla bırakmışlar. (İhtiyar Türkler, gelen ilk Rumların adlarını hatırlamaktadır. Çok iyi Türkçe bilen köy Rumlarının bugünkü nüfusu 200'ü aşmaktadır. Türk nüfusu ise 150'yi bulmamaktadır.

Köyde, şimdilik g33 eden Türk yoktur. Fakat Londraya gitmek için hazırlanan 5-10 kişi varmış. Sebep: İşsizlik.

TARIM

Çiftçi. çoban, işçi olarak çalışan köy halkının 1200 dönüm arazisi vardır. Toprağın çoğu Türklerin elinde olan köyde, Türklere ait, 600 baş kadar davar bulunmaktadır.

Arpa, buğday, vigo, burçak, bakla, patates, bögürölce, üzüm, limoncil, incir, zerbavat yetiştiren köy, bunlardan önemli gelir sağlamaktadır.

Köyün destebanı Rum olduğu için, Türkler bir Türk desteban istemektedirler.

SAGLIK

Köyde çeşme suyu yoktur. Hemon her evde kuyu olduğu için köylü, nasraf altına girerek su getirmeye yanaşmamaktadır. Fakat kuyuların çokluğu, birbirlerinin kuyusunun suyunu azalttığından, ya da kuruttuğundan, köylü arasında zaman zaman komurtular baş göstermektedir. Kuyuların çokluğu yüzünden, halkın sağlığının korunması için, köyde, yüz numara kuyuları açılmamaktadır. Pislikler, bahçeler e, ovalara dökülmektedir.

POLİS

Polis üç mil ötede, Koççina Trinitya'dadır.

TELEFON

En yakın telefon Koççina Trinitya ile Akaga'dadır.

POSTA

Posta Pazartesi, Çarşamba, Cumartesi günleri, Akaga yolu ile gelmektedir. Bu yol, kışın geçilmez olduğu için, posta zaman zaman gecikmektedir.

ELEKTRİK

En yakın elektrik, Koççina Trinitya ile Akaga'dadır.

TAKSİ

Köyde Türklere ait bir taksi vardır. Şehre Koççina Trinitya'ya ait bir Rum'un otobüsü ile gidilip-gekmektedir.

ŞİRKET

Köyde Türk Şirketi vardır. Türklerin hemen hepsi şirkete borçlu durumdadır. Kuraklık yüzünden, 3 yıldır borçlarını ödeyememektedirler.

KAHVE

2 Türk 2 Rum kahvesi vardır. Türkler Rum kahvesine; Rumlar da Türk kahvesine oturmakta, bir sakınca görmemektedirler.

BAKKAL

Köyde, ihtiyaçları karşılayan bir Türk, bir de Rum bakkal vardır. Her iki toplum, her iki bakkaldan alış-veriş etmektedir.

DOKTOR-EBE

Her Pazartesi Akagaya Doktor gitmektedir. Akagada bir Rum ebe vardır.

OKUMA-YAZMA

18 Öğrencili, bir öğretmenli olan okul, çok eski olduğundan, şindi tamir edilmektedir. Köyün %80'ninin okuma yazma bildiği söylenmektedir.

Gece kurslarına, devam eden olmadığı için kurslara bu yıl son verilmiştir.

Öğretmen evi yoktur. Öğretmen camiye ait bir evde kalmaktadır. Evin bir duvarı, diğerden pencerelere kadar toprak içindedir. Duvar içten kimburlaştırılmıştır. Ev güneş görmemektedir. İlk bakışta ev güzel görünüyorsa da, evli öğretmenler için oturulacak durumda değildir.

CAMİ

Osmanlı devrinden kalma olan caminin ufak tefek tamirlere ihtiyacı vardır. Kırık kiremitler olduğu için dam, akıtmaktadır. Duvarlar badana, kapı ile pencereler boyama, tavan tamir istemektedir.

İmam her Cuma Akça'dan gelmektedir.

Caminin icar edilen tarlaları ile bahçelerinden her yıl 100 liraya ya-kın bir gelir sağlanmaktadır.

MİLLİ GÜNLER

Öğretmenin gücü nisbetinde kutlanmaktadır.

TUMK-RUM MÜNASEBETLERİ

Akça, Kocgina Trinitya, Yılmaz köy (Şillura) Mammari, Filya, Avlona, Ayvasıl, Gürpınar (Ay Marina), köyleriyle çevrili olan Denya'da, tethişçilik hiç iz bırakmamıştır.

3. 3. 1961

M A T Y A T

TALINCE

Ormanlık tepelerle çevrili, çanak şeklinde bir ova ortasında kurulmuş olan Matyat'un, kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekte ise de, çok eskiden buralarda Venedikliler, daha sonra da Türklerin yaşamakta olduğuna dair belirtiler göze çarpmaktadır. Köyde, Venediklilere ait bir kilise yakını-tısı, Osmanlı devrine ait su yolları ile değirmenler vardır.

İLCE-YOL

Lefkoğa ilçesine bağlı olan köy, şehirden 17 mil uzaklıktadır. Bir Rum köyü olan Ayvarvaranın içine kadar giren asfalt yol, Matyat a toprak olarak uzanmaktadır. Yolun asfaltlanacağı, hatta asfaltlanmak üzere olduğu söylennigse de bu, söylentiden öteye gidememiştir.

NÜFUS

460'ın bulan köyün nüfusunun 250 kadarını Türkler teşkil etmektedir. Geriye kalan 210 kişi kumundur.

TOPLAK

Dörtte üçü Türklerin elinde olan toprağın, tahminen 2,500 dönümü iş-lenmekte 5,000 dönüme yakın kısmı da işlenmemektedir. Bölgenin 10,000 dö-nüm kadarı orman olup, 150 dönümü de bağdır.

TARIM:

Çiftçi
çoban, işçi,
sanatkâr ola-
rak çalışan
köy halkı,
daha çok reng-
berlikle, çö-
bancılıkla
uğraşmaktadır.
Ekilen tahılın
başlıcasını
buğday ile ar-
pa teşkil et-
mektedir. Kö-
yün en önemli
ürünü zeytin-
dir. Köyde,
biri, bir Tür-
ke; ötekisi de
bir Ruma ait
olan iki yağ
değirmeni var-
dır. Behçeci-
lik gün geçtik-
çe gelişmekte
olup, köye her
yıl zerzevattan önemli gelir sağlanmaktadır.

Matyat köyünden bir görünüşü. Ağaçlar arasındaki bina köyün camisidir.

Hayvancılık geri olmakla birlikte, köylünün başlıca uğraşlarından bi-
rini çobancılık teşkil etmektedir. %70'ini keçi %30'u koyun olan küçük baş
hayvanların sütünden, etinden, yününden istifade edilmektedir. Büyükbaş hay-
van, tavukçuluk gelişmemiştir.

SU

Köyün akarsuyu ile çeşme suyu yoktur. Halk bahçe ile içme suyu ihtiya-
cını kuyulardan temin etmektedir. Bazan sıhhiye memurları köye gelerek ku-
yuları ilâçlamaktadırlar. Köylü, Banbağa pınarının islahı için Komiserlik-
ten bir ruhsat teminine çalışmaktadır.

OKUMA-YAZMA

Köy Türklerinin %60 dan fazlası okuma yazma bilmektedir. Bir öğretmen-
li olan okulun durumu iyidir. Köyde, gece kurslarına devam edilmektedir.

CAMI

Köyün bir camisi vardır. Yıllardan beri bakımsız, imamsız olan caminin
kapısı hiç açılmamaktadır. Caminin mal durumu oldukça iyi olup, köy, 24
lira din vergisi vermektedir. Köylü dindar değildir.

ELEKTRİK

Köyün elektriği yoktur. En yakın elektrikli köyl er Dali ile Akıncılar-
dır. Köylü lâmba ile lüks kullanmaktadır.

TELEFON

En yakın telefon, 5 mil ötedeki Peragolo köyündedir.

DOKTOR-EBE

Doktor, ebe ihtiyacını Litronda'da görmektedirler. (Her hafta Litron-
da'ya bir Rum doktor gitmektedir.)

POSTA

Köye her gün posta gelmektedir. Fakat paketler Rum kahvesine bırakılmaktadır.

TASIT

Türklerin bir kamyon, iki traktörüne karşılık, Rumların 12 kamyon, bir taksi, bir otobüs, bir traktörleri vardır.

ŞİRKET

Şirketin durumu iyidir. Yeni Şirket kâtibinin elinde daha da gelişeceğini ummaktadırlar.

ENDÜSTRİ

Köyde, biri Türklere ötekisi Rumlara ait, iki yağ değirmeni vardır.

KAHVE-KULUP

Türklerin bir kahvesine karşılık, Rumların iki kahvesi ile bir kulüpleri vardır. Fakat, köyün Türk gençleri de bir kulüp kurmak için uğraşmaktadırlar.

BAKKAL

Köyde her malı bulunduran iki Rum bakkala karşılık, bir Türk bakkal yoktur. Türk bakkalı, kahvehanesinde bazı eşyalar bulundurmakta ise de, ihtiyacı hiç karşılayamamaktadır.

PARTİCİLİK

Köyde Federasyon, Millî Parti, Gençlik Teşkilâtı temsilcileri bulunmaktadır.

MİLLÎ GÜNLER

Köy öğretmeni bu günlerde gücünün yettiği, elinden geldiğince uğraşmaktadır. Dinî günlerde camide sadece namaz kılınmaktadır. Her evde bayrak ile Atatürk resmi vardır.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ

Litronda, Şa, Analyonda, Ayvarvara gibi Rum köyleriyle çevrili olan Matyatta, Rumlarla Türkler arasında, alış-veriş hususunda temas olmaktadır. Köyde Türk bakkal yoktur. Rum kahvelerine oturan Türkler de bulunmaktadır. Fakat bazı Türklerin Rum sigaraya içmeğe bağlanması, gözden kaçmamaktadır.

Tedhişçilik yıllarında köy Türkleri, Rumlar tarafından birçok hücumlara uğramışlardır. Türk kahvesinin tahta kapısında halâ, kurgun delikleri görmek mümkündür. Köyün verdiği üç şehit: Mustafa Gön Ali, Mustafa Halil Çavuş, İbrahim İbrahim'in acıları, henüz unutulmamıştır.

17. 1. 1961

KÜYÜN TARİHÇESİ

İki derenin yatakları arasındaki tepe üzerinde, kuru, yeksul görünümde olan Kurtboğanın çok eskiden kurulmuş olduğu söylenmektedir. Köyün içinde, Venediklilere ait olduğu söylenen bir manastırın temelleri, bir değirmen, taş ile yıkıntısı, büyük bir havuz vardır. Dere ile lağımlardan gelen su bu havuzda toplanmakta, tarlalara dağıtılmakta imiş. Bu gün gene aynı işi görmekte olan havuzdan Nigidar, Viyaca, Galada ile Kurtboğan halkı faydalanmaktadır. Köyü çıkarken Eski Kilise denen bir yer varsa da, buradaki kiliseden görünürlerde bir iz, kalmamıştır.

İlk sakinlerinin Hristiyan olduğu anlaşılan Köye; Osmanlıların Kıbrıs'ı zaptetmelerinden sonra Türklerin gelip yerleştiği, Hristiyan halkının köyü terkettiği sanılmaktadır.

Eskiden büyük bir köy olan Kurtboğana, çok suluk, bahçelik olduğu için Küçük Lefke denmekteymiş. Ağalar köyü olan bu yer, suların azalması ile sönmüş yoksullaşmıştır.

Kurtboğan köyünde susuzluktan kuruyan ağaçlar ile, 6 ay akıp 6 ay akmayan çemenin görünüşleri.

Zamanla ağalar topraklarını satıp şehirlere göç etmeye yükümlü kalmışlar. -Bu hal halâ daha devam etmekte olup, köylüler: "bir gün gelecek bu köy, haritadan silinecektir." demektedir.

Köy iki dere yatağı arasında olduğu için arazi taşlık, çakıllıktır. Bu yüzden köye Kutrafa dendiği söylenmektedir. -Kutra: taş; fa: yene ya da yemek- yani taşıyıcılar ya da taş yeyenler. Kimisi de köyün adının Kutçafa dan geldiğini söylemektedir. -Kutça: bakla; fa: yemek -Kutçafa: bakla yemekleri denekmiş. (Eskiden köyde çok bakla yetiştirilirmiş.)

K.T.K. Federasyonunun köylere yeni adlar vermesi üzerine, köye Kurtboğan denmiştir.

İLÇE-YOL

İlçesi Lefkoşa olan köyün nahiyesi Omorfodur. Lefkoşaya 26, Lefkeye 12 mil uzaklıktadır. Yolları, Aşağı Kutrafa'ya kadar asfalttır. Aşağı Kutrafa'dan sonra Kurtboğana uzanan bir millik yol, topraktır.

NUFUS

On üç aileden ibaret köyün bugünkü nüfusu 70 dir. Kuraklık yüzünden ahalisi sürekli olarak malını satarak Lefke, Peristerona, Taspinar (Angolen) ile Lefkoşaya göçmektedir. Göçlerin 1920 den sonra hızlandığı söylenmektedir.

TARIM

Türklerin elinde 700 dönüm kadar toprak kalan köyün, ta içine kadar bugün Rumların eline geçmiş tarlalar uzanmaktadır. (Türk mezarlığına bitişik tarla bir Rumundur.)

Çobancılık, rençberlik ile uğraşan köylü daha çok buğday, arpa, buğak, vigo ekmekte, bakla, bögürlice, patates, lûvana, pancar, fasulya, tomat, kabak, zeytin yetiştirmektedir.

Yedi çobanı olan köyün sütünden etinden, helliminden faydalanılan baş koyunu vardır.

SU

Kışın sürekli olarak akmakta olan çesmeler yazın kurumaktadır. Bu yüzden çok sıkıntı çeken köye geçen yıl, tanklarla su taşınmıştır.

POLİS

Polis bir mil ötede, Aşağı Kutrafadadır. (Rum köyü)

TELEFON

En yakın telefon Aşağı Kutrafadadır.

ELEKTRİK

En yakın elektrikli köy, 9 mil ötede, Astromerittedir. (Rum köyü)

POSTA

Köye haftada üç kez posta gelmektedir.

TASİT

Köyde, hiç taşıt yoktur. Aşağı Kutrafaya kadar yaya giden köylü oradan Doğançı (Elye) ya da Lefke otobüsüne binerek, şehre, gelip gitmektedir.

ŞİRKET

Çok az sakini olduğu için, köyde şirket kurulamamıştır. Köylü, Taspinar (Angolem) şirketine bağlı olup, hemen hepsi şirkete borçlu durumdadır.

BAKKAL

Yoktur. Köyün çok az sakini olduğu için, bir Kooperatif bakkaliyesi kurmak mümkün olamamıştır. Köylü bu yüzden kumlarla alış-veriş etmeye yatkınlı kalmaktadır.

KAHVE

Bir kahve vardır. (Geceleri açılır)

DOKTOR-EBE

Doktor-ebe için, Lefke ile Lefkoşaya gidilmektedir. En yakın ebe Peristeronadaki bir Türk ebedir.

OKUMA-YAZMA

Tek odalı bir okulu olan köyün 12 öğrencisi, bir öğretmeni vardır. Öğretmen, sınıfın içine konulan karyolada yatmaktadır. -Öğretmen evi yapılmamış- 1920 de yapılan okulun durumu iyidir. Köyün %60'ı okuma-yazma bilmektedir.

CAMI

Köyün yüz yıl kadar önce yapılmış kerpiçten bir camisi vardır. Tamir muhtaç olduğu için kullanılmamaktadır. Bugünlerde tamiri yapılacaktır. Caminin bir odası (kahve), bir dönüm toprağı ile 5 zeytini vardır.

PARTİCİLİK

Millî Birlik ile Gençlik Teşkilâtı temsilcileri olan köyde Federasyon işçi ile Çiftçi Birlikleri temsilcileri yoktur. Bunlar için köyde, temsilciler aranmışsa da köylü, üstüne olmamıştır. -Şirket ile Kooperatif Bakkaliyesi içinde olduğu gibi- Köy halkının uyuk, adam sendeci olduğu anlaşılmaktadır.

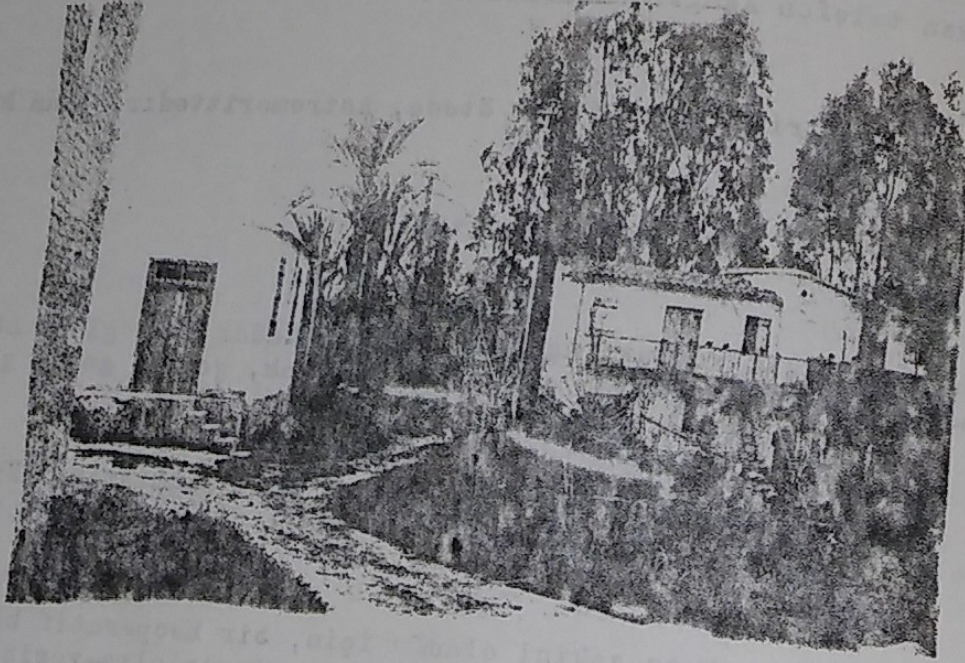
MİLLİ GÜNLER

Köyde millî günler son yıllarda kutlanmaya başlamıştır. Hemen her evde, bir Türk bayrağı ile Atatürk tesmi bulunmaktadır.

TURK-RUM MUNASEBETLERİ

Nigitar ($1\frac{1}{2}$ mil), Viyaca ($1\frac{1}{2}$ mil), Bodami ($2\frac{1}{2}$ mil), Aşağı Kutrafa (1 mil), gibi Rum köyleri ile çevrilmiş olan Kurtboğan halkı, şu ya da bu sebepten Rumlarla alış-veriş etmiye vükümlü kalmaktadır. En fena tarafları: Rumlara toprakcataca kadar alış-verişe girmiş olmalarıdır. Tedhişçiler köylerinde hiç-iz bırakmamıştır.

13. 2. 1961

Aşağı Defteradaki Türk evleri ile bahçelerinin görünüşü.

D E F T E R A

DEFTERA TÜRKLERİNİN DURUMU

Lefkoşa'ya 8 millik asfalt yolla bağlı olan Aşağı Defterada 10 aile (38 Türk) yaşamaktadır. -Aşağı Deftere ile Yukarı Deftera'daki Rum nüfusu 2000'i aşmaktadır.

Defterada 1000 dönüm kadar, çok beraketli toprak ile bahçelere sahip olan Türklerin kuyulardaki suları, çok azaldığından kuyularını derine vurdurmak istemektedirler. Fakat, kimisi kredisizlikten, kimisi de ruhsat alamamaktan şiddetle yakınmaktadır.

Hemen hepsi borçlu durumda olan bu köylüler, kendilerine bir yardım yapılmazsa, mallarını satarak, köyden kaçmaya yükümlü olacaklarını söylemektedirler.

Daha önce aldıkları kredilerle, ancak borçlarını kapatıp, kuyularının içindeki taşları temizleyebilmişler. (Tethişcilik yıllarında Türkler Defteradan kaçınca Rumlar kuyularını taşlarla doldurmuşlardı.)

Daha çok bahçecilikle uğraşan Türkler, topraklarının bir kısmını Rumlara icar etmektedirler. Elllerinde bulunan bir dönüm topraklarını satmamak için, -Rumların parlak tekliflerine rağmen- direnmektedirler.

Fakat tedhişçilik yıllarında harap edilen bahçelerle, kuyularını, yeniden düzeltmek için yaptıkları bütün çalışmaları, bir türlü yüzlerini güldürmemektedir.

ŞİRKET

Şirket kurmak için gerekli şartlar olmadığından köyde, Türklere ait bir şirket kurulamamaktadır. Böyle olmakla birlikte; Türkler, köydeki Rum şirketi ile münasebette bulunmamaktadırlar.

KAHVE-BAKKAL

Türklere ait bakkal yoktur. İhtiyaçlarına Lefkoşa ile, köydeki Rum bakkallardan temin etmektedirler. Köyde kahve de olmadığından Rum kahvehanelerine devam etmektedirler.

CAMİ

Ana yol üzerinde, Polisin bitişindeki perişan bir durumdadır. Camiyi İngiliz erleri ile EOKA'cılar harap etmişlerdir. Cami bugün kullanılabilecek halde değildir. Camiye ait bir dükkân ile 4, 5 zeytin ağacı vardır.

OKUL

Okulun dördü kız biri erkek, beş öğrencisi vardır.

POLİS

Köyün içinde olan Polis istasyonunda, görevli bir de Türk polis vardır.

TELEFON

Poliste telefon vardır.

POSTA

Köye her gün posta gelmektedir.

ELEKTRİK

Vardır.

DOKTOR-EBE

Bunlar için Lefkoşaya gitmektedirler.

MİLLÎ GÜNLER

Sönük geçmektedir.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ

Türkler, Rumlar arasında erimemek için, direnmekte iseler de, sağa sola borçlu olmaları yüzünden, bir gün gelip köyü terkedeceklerini söylemektedirler. Tedhişçilik yıllarında Rumlar tarafından köyü terketmeleri için zorlanışlarını asla unutmamaktadırlar.

2. 3. 1961

A Ğ I R D A Ğ

KÜYÜN TARİHÇESİ

Beşparmak dağlarının, yalçın yamaçları üzerinde eski bir site görülmünde olan Ağırdağın Kıbrıs'a gelen ilk Osmanlı göçmen çobanlar tarafından kurulmuş olduğu anılmaktadır. Köye, sert kayalıklar üzerinde, dağ eteğinde kurulmuş olmasından ötürü Ağırdağ denilmektedir.

İLÇE-YOL

Girne ilçesine bağlı olan Ağırdağ Girneye 6, Lefkoşaya 11 millik asfalt bir yolla bağlanmaktadır.

Ana yoldan köye uzanan bir millik toprak yol çok bozuk olup, esaslı tamire muhtaçtır. Bunun için yapılmış olan birçok müracaatlara Komiserlik hiç cevap vermemiş. Köylü en büyük dertlerinin bu yol olduğunu söylemektedir.

NÜFUS

Her yıl muntazam artmakta olan köy nüfusu bugün 500'ü bulmuştur. Köyde birçok işsiz olmasına rağmen göç, pek az olmaktadır.

TARIM

10 bin dönüm kadar toprağı olan köyün, 5 bin dönüm kadarı işlenmektedir.

Hençber, çoban olarak çalışan köy halkı buğday, arpa, yulaf, burçak, vigo, susam, harup, zeytin, baklagil ile az miktarda da zerzevat yetiştirmektedir. Hemen hemen yarısı çoban olan köyde üç bin baş keçi, 150 baş koyun bulunmaktadır. Köylü, süt ile hellimden epeyi gelir sağlamaktadır.

SU

Köyün 200 metre üst tarafından çıkan, 18 çeşme ile köye dağıtılan içme suyu; yazın çok azaldığından, köylü arasında her gün kavgalara sebep olmaktadır. Köylü, aynı kaynağın bulunduğu bölgede, iki yerde sondaj yapılırsa çok su bulunacağı kanaatinde-dir.

Ağırdağlılar su meselesini, ikinci dert olarak kabul etmektedirler.

ENDÜSTRİ

Köyde bir un değirmeni vardır. Boğaz-Lefkoşa yolu üzerinde bir de Benzin istasyonu bulunmaktadır.

ŞİRKET

Durumu iyi olan şirkete hemen hemen bütün köylü borçludur. Bu yıl borçlarını kapatmıyan, çok olmuştur.

BAKKAL

Köyde bir bakkal, bir de Şirket Bakkaliyesi vardır.

KAHVE

Köyün iki kahvesi, Boğaz yolunda da beş bar ile gazinosu vardır. Barları Kıbrıs Türklerinin yaz-kış eğlence yerleridir.

POSTA

Köye Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri posta gelmektedir.

TASİT

Köyün bir yük arabası 8 van ile taksisi, 2 traktörü vardır.

TELEFON
Orman
Büresine ait
bir telefon
vardır.

ELEKTRİK
En ya-
kın elektrik
bir mil ötede
Boğazdadır.
Köylü bunun
için defalar-
ca yapılan mü-
racaatlarının
şimdi ele alın-
dığını, direk-
lerin dikilmi-
ye başladığı-
nı söylemekte-
dir.

DOKTOR-EBE

Bunlar
için Girne
ile Lefkoşaya
gidilmektedir.
En yakın ebe G.

OKUMA-YAZMA

Çok güzel
berri okul bulu-

CAMİ

Çok eski
dan aşındığı
üzerinde, sağ
caminin hem
Pileri, Pina

Caminin

PARTİCİLİK

Köyde

MİLLİ GÜNLÜK

Öğret-
mektedir.

TÜRK-RUM

Teth
Ağırdağlı

SİCAK MA

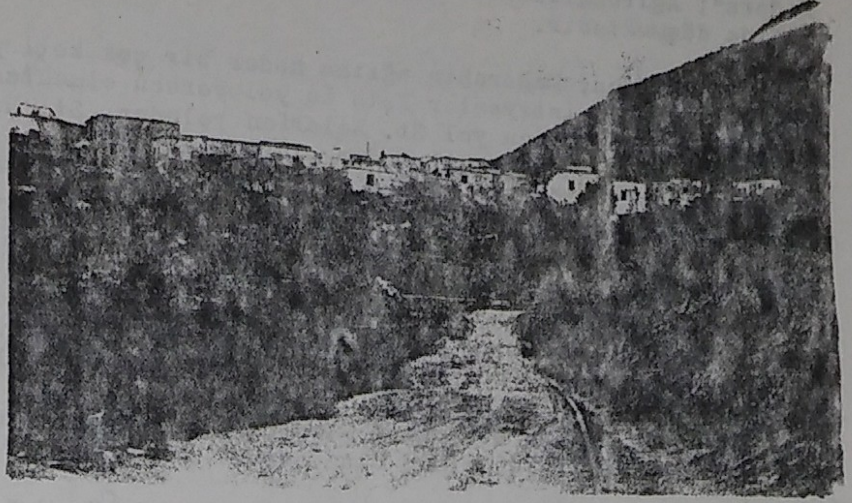
Dağ
Sıcak Ma
Mağara,
bir keç

TELEFON

Orman
Dairesine ait
bir telefon
vardır.

ELEKTRİK

En ya-
kın elektrik
bir mil ötede
Boğazdadır.
Köylü bunun
için defalar-
ca yapılan mü-
racaatlarının
şimdi ele alın-
dığını, direk-
lerin dikilmi-
ye başladığı-
nı söylemekte-
dir.

DOKTOR-EBE

Bunlar
için Girne
ile Lefkoşaya
gidilmektedir.

En yakın ebe Gönyelidedir. Köye doktor hiç uğramamaktadır.

OKUMA-YAZMA

Çok güzel olan okulun 2 öğretmeni ile 20 öğrencisi vardır. 1883 den
beri okul bulunan köyde, halkın %80'den fazlası okuma yazma bilmektedir.

CAMI

Çok eski olan caminin temellerinin toprakları, rüzgâr ile yağmurlar-
dan aşındığı için temeller tamamen dışarı çıkmıştır. -Cami bir kayanın
üzerinde, sağı solu uçurumdur- Temelleri ile bazı yerleri tamire muhtaç
caminin bön köyünde hem de köy dışında epeyi malı vardır. (Kömürcü,
Pileri, Pınarbaşında)

Caminin 100 dönüm arazisi, 200 zeytin ile 40 harnup ağacı vardır.

PARTİCİLİK

Köyde Federasyon, Gençlik Teşkilâtı, Millî Parti temsilcileri vardır.

MİLLÎ GÜNLER

Öğretmenlerin gücü nisbetinde millî günler parlak bir şekilde kutlan-
maktadır. Halk törene iştirak etmekte, evlerine bayrak çekmektedir.

TURK-RUM MÜNASEBETİ

Tethişçilik yıllarına kadar Rumlardan pek çok toprak satın almış olan
Ağırdağlıların bugün Rumlarla hiç alış-verişi yoktur.

SICAK MAĞARA

Dağın üzerinde birçok mağaralar vardır. Bunların bir tanesine köylü,
Sıcak Mağara demektedir. Kıbrısın en büyük mağarası olduğu söylenen Sıcak
Mağara, derinlere inildikçe sıcaklaşıyormuş. Çok yüksekte olan mağaraya
bir keçi yolu ile gidilmektedir.

MAGARAYA GİDEN YOL

Ağırdağ köyüne bağlı, Beşparmak dağları sırtlarında bulunan "Sıcak Mağara"; Ağırdağlıların "Koca Kaya" dedikleri yalçın kayalığın sol üst tarafına düşmektedir.

Ağırdağdan, Mağaranın ağzına kadar bir çok keçi yolları gidiyorsa da, Mağaraya gitmek isteyenler için bu yol yorucu olmaktadır. Mağaraya giden en kısa, en az yorucu yol St. Hilarion yoludur. St. Hilarion'dan sonra, uzanan orman yolundan bir mil kadar gidince arabalardan inilmekte, ormanlık dağ üzerindeki mağaraya giden keçi yolu, takip edilmektedir. 200 metre kadar gidildikten sonra mağaranın ağzına gelinmektedir.

MAGARANIN AGZI

Mağaranın ağzı, bir insanı, hafif eğilmek şartı ile rahatça sığınmaktadır. Çevresi kayalıktır. İçi zifiri karanlık olan mağaranın derinlerinden, çürük toprak kokusuna benzer hafif bir koku ile ılık hava gelmektedir.

Bu koku, mağara hem güneş görmediği için hem de davarların içine girip yatmasından ileri gelmiş olsa gerek.

Mağaranın dışarı ılık hava üflemesini köylü: Mağaranın, "Koca Kaya"nın altındaki mağara ile birleşerek, cereyan yaptığı şeklinde yorumlanmaktadır.

MAGARANIN İÇİ

Mağaranın içine, lüks, el fenerleri ile, hafif eğilerek girilmekte, bu şekilde yürünmektedir! 20-30 adım gidildikten sonra, iki insan boyunda bir uçurum ile karşılaşmaktadır. Buradan innmek mümkün oluyorsa da bu, kolay olmamaktadır. Buradan tehlikesizce innmek için ipe, ya da ip ile tahta merdivene ihtiyaç vardır.

Bu kısım inildikten sonra mağara genişlemekte, su damlacıklarının yüz yıllar boyunca taşlar üzerine işlediği ilginç şekiller göze çarpmaktadır. Burası geniş olup sağa sola budaklanmakta ise de, düz, değildir. Her yanı yalçın kayalık, iniş-yokuştur. Buradan -eğilmek şartı ile- bir insanın rahatça geçebileceği bir kemer kapıdan, doğuya doğru epeyi uzandıktan sonra son bulan mağaranın uçlarından birine gelinmektedir. Bu kısımda da suların işlediği bir çok ilgi çekici şekiller göze batmaktadır.

Bu kısımdan Güney-Batıya doğru uzanan bir geçitten, başka bir dar kapağına gelinmektedir. Aşağısı dik, iki insan boyu uçurum olan bu yerden araç kullanmadan innmek mümkün değildir. Burayı geçebilmek için ip, ya da ip ile tahta merdivene ihtiyaç vardır.

Aşağı inildikten sonra 20-30 metre genişlik, 60-80 metre uzunluk, 30-40 metre kadar yükseklikte, yalçın kayalıklarla dolu, iniş, çıkış, çukur bir koridor gözler önünde uzanmaktadır. Koridorun sonunda dibe doğru giden fakat, son bulan 3-4 oyuk vardır. Bunlardan bir tanesi gene ip merdivenle inildikten sonra, ucu bucağı bulunmayacak şekilde, daralıp genişliyerek derinlere doğru innmekte, inildikçe sıcaklaşmaktaymış Köylünün söylediğine göre bu mağara, Ağırdağın ta altına kadar uzanmaktaymış. Kimisine göre de bu mağaranın ucunu şimdiye kadar kimse bulamamıştır.

MAGARADAKİ ŞEKİLLER

Mağaranın içinde, su damlacıklarının yüz yıllar boyunca taşlar üzerine işlediği; ya da yığıldığı kireçlerden meydana gelen bir çok şekiller göze çarpmaktadır. (Sarkıtlarla dikitler.)

- Ağaç ile orman tablosu,
- İnsan şekilleri,
- Eriyen iri bir mum,
- Yerde yatan heybetli bir geyik,
- Türkiyedeki meşhur Pamuk Kalenin minyatürü,
- Harabe sütunları,
- İnsan boyunda, midye kabuğu şeklinde yarıklar, kıvrımlar, (elle vurunca nadeni ses çıkarıyorlar)

h) Aşağıya dalgalanarak sarkan büzgülü sahne perdesi ile pileli etek görünümleri, gibi insan oğlunun görüş gücü nisbetince benzetebileceği bir çok şekiller.

MAĞARAYI ZİYARET EDENLER

Mağara yıllardan beri, bir çok İngiliz tarafından, bilhassa Mart ile Nisan aylarında çok ziyaret edilmektedir. Harding'ten önceki valinin (Sir Robert Armitage) bu mağarayı sık sık ziyaret edip, içine girdiğine Ağırdağlılar birçok defalar tanık olmuşlardır. EOKA'cı Matsis ile adamlarının da üç gün kadar, bu mağarada saklandıkları söylenmektedir.

Mağaranın içinde, ziyaretçiler tarafından bırakılan bazı izlere rastlanmaktadır: Sigara paketleri, halat, çürümüş ip parçaları, sargı bezleri, patariya, yiyecek kutuları, ayak izleri ile taşlara yazılmış adlar, tarihler gibi..

MAĞARANIN GENEL DURUMU

Mağara ile içindeki şekiller pek ilginç olmamakla birlikte, ilgi çekici olup görülmeğe değer bir yerdir. Mağaraya gitmek, içine girmek, oldukça yorucu olduğu için ziyaretçilerinin meraklı, maceraperestler olması gerekmektedir. Dağa tırmanmaktan, derinlere doğru ışıkla sürünerek inmekten hoşlanmayanlar burayı ziyaret edemezler. Bazı kolaylaştırıcı inkânlar sağlanırsa, -merdiven, ışık tetibatı, keçi yolunun biraz düzletilmesi gibi- rekâm yapılırsa (bilhassa okullarda, coğrafya dersinde örnek olarak söz konusu edilmesi, izci guruplarının ziyarete teşviki gibi) mağaranın ziyaretçisi artabilir.

Mağaranın içine, hemen hemen bir iki sızıntı dışında hiç su danlamamaktadır.

İçinin derinlere gidildikçe sıcaklığı artmaktadır. Fakat yapılan hareketlerle sarfedilen enerjiden insan yorulup terlemektedir. Alışmış insanların ayak, omuz, sırt, kısacası bütün kasları ertesi gün mutlaka tutulur.

Güneş ışınlarının sızmadığı, bu büyük mağaranın içinde, toprak, bitki, yosun yoktur.

13. 2. 1961

GURPINAR (AYMARINA)

Bir yamaç üzerinde olan köy, Venedikliler zamanında kurulmuştur. Aymarina-Şillura denmekte olan köye, iki yıla yakın bir süreden beri Türkler, Gürpınar adını koymuşlardır. Lefkoşadan uzaklığı 16 mildir. Şilluradan sonra 3 millik yol topraktır.

NUFUS

Türk:62; Maronit: 650 dir. Türklerin nüfusunda artış,olmamaktadır. Gençler Londraya göç etmişlerdir.

TOPRAK

Köyün toprağı 20,000 dönümdür. Bunun 10,000 dönümü meradır. Türklerin elinde sadece 700 dönüm toprak vardır.

TARIM

Çiftçi, çoban, işçi, sanatkâr olan köy halkı, en çok tahıl ekip; küğüş hayvan beslemektedir. Şehire; et, süt, hellim, buğday, arpa satar. köyün sulama suyu yoktur.

OKUMA-YAZMA

Maronitlerin hemen hepsi okuma-yazma bilmektedir. Tahminen Türklerin %70'in bundan yoksundur. Türk ilk okulu 1923 de açılmış olup, bugün içinde 12 öğrenci öğrenim yapmaktadır.

ELEKTRİK

Yoktur.

TELEFON

En yakın telefon Şilluradadır. (3 mil)

POSTA

Postası ayrı değildir.

TAŞIT

Taşıt durumu iyidir. (Maronitlerin)

SİRKET

Vardır, durumu ortadır.

KAHVE

Maronitlerin 5-6 kahvesine karşılık sadece bir Türk kahvesi vardır. Fakat Türklerin Maronit kahvelerine gitmesi yüzünden işleyememektedir. Sahibi kapatmayı düşünmektedir.

BAKKAL

Türk bakkal, Türklerden destek görmediği için kapanmıştır. Alış-veriş tamamen Maronitlerden yapılmaktadır.

PARTİCİLİK

Köyde Federasyon Temsilcisi, Millî Parti ile Gençlik Teşkilâtı temsilcileri vardır.

RUM-MARONİT-TÜRK MUNASEBETLERİ

Köy Türkleri ile Maronitler arasında sıkı bir münasebet vardır.

Bu güne kadar aralarında müessif olaylar olmamıştır. Köyün etrafında çoğunluğu Rum olan Yılmaz köy (Şillura), Filya, Kordemen köyleri vardır.

CAMİ DURUMU

Köyün camisi 30 yıl önce, duvarları yarıldığı için tamamen yıktırılmış olup yeri, şimdi düz bir arsa halindedir. Caminin yapılması için köy halkı ilgililere bir çok dilekçeler yollanmış fakat bugüne kadar ilgilenen olmamıştır.

Köy Türkleri bu hususta, mevcut ilk okulun bu aylarda yıkılıp yeniden yapılacağını, bunun için Maarif mühendislerinin gelip inceleme yaptıklarını hatırlatarak, okul ile caminin inşasının, bir düşünülmesini istemektedirler. (Yıkılıp yeniden yaptırılacak okul ile yıkılan cami, zaten aynı arsadadır.)

DİN DURUMU

Köyde, dinlerine bağlı, din propağandasına önem veren 650 Maronit arasında yaşayan sadece 62 Türk vardır. Bunların hemen hepsi dinimizin ilkelerini dahi bilmemektedirler. Köylünün anlattığına göre namaz kılan, abdest almasını bilen yalnız iki ihtiyardır. Fakat Namaz kıldıklarını gören olmamıştır.

TÜRKLERİN GÖRÜŞÜ

Köy Türkleri cami yapılmasını, bir imanın tayin edilmesini Bayramlarda halka namaz kıldırmasını, din üzerine bilhassa çocuklara telkinlerde bulunulmasını, bu işin sağlam tutulmasını istemektedirler. Çünkü:

- a) Her Türk çocuk; Rumcaı beşikte iken anne ile babasından duyduğundan gayet mükerrem Rumca konuşmaktadır. Halen Türkler, evlerinde her iki dili kullannakta bir sakınca görmemektedirler. (alışkanlık)
- b) Zengin Maronitler, yanlarında çalışan fakir Türklere iş vermekte, onları evlendirmekte, hatta mal vererek adını, dinini değiştirmesine vesile olmaktadır.
- c) Köye gelen Rumenoılar, Maronitlerle Türk çocuklarının ilgilerini üzerlerine çekmesini bilmektedir.
- d) Yortularda, ayinlerde, törenlerde Türk çocukları da merak yüzünden kiliselere gidip yapılanları seyretmekte, yavaş yavaş o dine karşı bir sempati duymaktadır.

MARONİT OLAN TÜRKLER

Gürpınarda Türklerin Maronit olması yeni bir şey olmadığı yaptığımız soruşturma sonunda ortaya çıkmıştır. Köyün en yaşlıları, bu köyde eskiden beri Türklerin Maronit olduklarını (hattâ ailece) doğrulamaktadırlar.

ÖRNEĞİN

Babası, bir Maronit kız alan Süleyman Ahmet, sonradan Maronit olarak Andoni adını almıştır. Gene:

Mehmet Ahmet, Yosif

Ahmet?-----Solomi

Rahme Halil (kız): Marina, adlarını alarak Maronit olmuşlardır. Maronit olanlar arasında zengin Türklerin de bulunduğu öğrenilmiştir.

EOKA tethiş çetesinin harekete geçtiği yıldan bu yana (Gençlik Teşkilâtının faaliyeti de sonradan önem kazanmıştır.) köyde hiç bir Türk Maronit olup, adını değiştirmemiştir. En son Maronit olan Türk Rahme Halil, bir Maronit Polis ile evlenmiştir.

Dine önem verilmemesi yüzünden ortaya çıkan bu durumun, artık son bulduğu düşüncesine kapılmak yersizdir. EOKA dan bu yana kısmen canlanmış olan bazı köylerdeki azınlık Türkler, ortadan tethiş perdesi kalkması sonunda yeniden uykuya dalabilirler. (Nitekim yenile 13 yaşındaki Ayşe Halil'i zorla Maronit yapmak istemişler, çocuğu öğretmen kaçıırarak kurtarmıştır.)
DİN VERGİSİ - KOYLÜ - CAMİ MALLARI

Köy, her yıl muntazaman din vergisini ödenektedir. -Hepsi £5 dir- köylü çok fakir olup, muhtardan başka hepsinin sadece birkaç parça tarlası vardır. Yekün 700 dönüm kadar olan Türk mallarının 500 dönümden fazlası Muhtarın elindedir. Eğer Muhtar köyden sökülürse, bütün Türklerin köyden ayrılması çok muhtemeldir.

4. 1. 1961

ANALYONDA İLE KADALYONDA

Analyonda ile Kadalyonda Lefkoşa iline bağlı, aralarında $\frac{1}{2}$ mil uzaklık olan; 35. paralel çizgisinin hemen altında iki küçük köydür.

ANALYONDA

Toplumlararası çarpışmalar sırasında Analyondadaki Türkler EOKA'cı Rumların saldırısına uğradıklarından canlarını kurtarmak için köyden kaçmaya yükümlü kalmışlardı. Şimdi köydeki evleri ile malları, köy Rumları tarafından yakılıp, tamamen harap edildiğinden, evlerine dönmemişlerdir.

Eskiden çok Türk olan Analyonda da bugün bir Türk dahi yoktur.

KADALYONDA

Kadalyonda, toplumlararası çarpışmalar sırasında tedhişçi Rumların saldırısına uğramış, tamamen yakılmış yıkılmış, taş taş üzerinde bırakılmış halkı civar köylere kaçmaya yükümlü bırakılmış bir Türk köyüdür.

Bugün bir harabe görünümünde olan köyde hayat yoktur. Bu iki köydeki Türk malları ile Evkafa ait 400 kadar zeytin ağacı, Analyonda Rumlarının insafına bırakılmış bir durumdadır.

12. 12. 1960

BOZDAĞ (AYTOTRO)

KOYUN TARİHÇESİ

Deniz kıyısından 2 mil içeride olan köy, dağlık, tepelik, ormanlık bir arazi üzerine kurulmuştur. Türkler Kıbrıs'ı almadan önce burada ahalisi Venedikli olan Marine şehri varmış. Masura'da da Ayyos Teodoros kilisesi ile derenin içinden çıkan, sıcak su kaynağının üzerinde, romatizma hanamları bulunmaktaymış. (Kaynak şimdi kurumuştur) Kıbrıs'ı Türklerin alması ile burada yaşayan Venedikliler adadan uzaklaşmışlar. Yerlerine, Türkiye'nin birçok bölgelerinden getirilen Türkler yerleştirilmiş. Fakat bu Türkler, sık sık Venedikli korsanların saldırılarına uğrayıp, karıları kızları, erzakları, malları kaçırdığından kıyıda içeriye, tepeler, ormanlar ardına göçmiye yükümlü kalmışlar. Şimdiki köyün birkaç mil ötesine göçmüş olan bu Türkler, tehlike yılları geçince yavaş yavaş kıyıya inmishler. Kimisi gene Masura'ya yerleşmiş kimisi de şimdiki yerlerine yerleşerek Aytotoroyu kurmuşlar. (250-300 yıl kadar önce)

Köy adını, Mansura'da olduğu söylenen Ayyos Teodoros kilisesinden almaktaymış, Köyün bugünkü adı, Bozdağ'dır.

NUFUS

Eskiden bölgenin en büyük Türk köyü olan Bozdağ'ın bugünkü nüfusu 260' ı bulmaktadır. Beş yıl içinde yurt dışına kaçanların sayısı 12 dir.

İLÇE-YOL

Lefkoşa ilçesine bağlı olan köyün, Mansuradan ayrılan 2 millik toprak yolu, tamire muhtaçtır. Her yıl üstünkörü tamir edilen bu yolun, esaslı tamiri gerekmektedir. Köylü, iskaiye suyunu tarlalarına geçirmek için, yolun üzerini yer yer kazmaya yükümlü kalmaktadır. Bunun için köylü, yolun birkaç yerine arklar kazılıp üzerine küçük köprüler yaptırılmasını istemektedir.

TARIM

Köyün 3 bin dönüm arazisi vardır. Bunun 2500 dönümü işlenmektedir. Yetiştirilen başlıca ürünler: Buğday, arpa, burçak, vigo, luvana, zeytin, incir, badem dir. Köylü hayvancılıktan da (Keçi, koyun) önemli gelir sağlamaktadır.

Köylünün en büyük şikâyeti, tarla yollarının (orman yolu) olmayışındandır. Köylü, topraklarını işlemek, ürünlerini taşımak için, eşeklerin bile geçemediği keçi yollarından geçmiye yükümlü kalmaktadır. Köylünün tarla yolu açılmasını istediği bölgede 2 bin dönüm kadar arazi bulunmaktadır.

SU

Köylü, bir mil kadar ötede, Eklisures mevkiine bir baraj yapılmasını istemektedir. Baraj yapılırsa 350 dönüm kadar toprak sulanabilecektir.

İskaiye suyunu tarlalarına geçirmek için köylü, yolu yer yer kazmaya yükümlü kalmaktadır. Bunun için Merisa mevkiinden köyün içindeki köprüye kadar (500 metre) yol üzerine 3-4 adet ark kazılarak, kapatılmasını istemektedirler.

Yaz-kış akan içme suyu, köyün içine çeşmelerle dağıtılmaktadır.

CAMI

1923 de yapılmış olan caminin ön kemerinin üst orta kısmı ile, çatı arasında bulunan merteklerden dördü, çürüdüğü için çatı delinmiştir. Caminin ön duvarının üstünden, yağmur yağdığı zaman içeriye su sızmaktadır.

Caminin 12 zeytin ağacı vardır.

OKUMA-YAZMA

Dillirya bölgesinde ilk açılan okul, Bozdağ ilk okulu imiş. Okulun 100 yıl önce açıldığı, 1936 da da Hükümetin köye okul yaptığı söylenmektedir. Tâ Erenköy, Alevkaya, Selçuklu (Sellain T'Api) ile Mansura'dan köylere, okumak için çocuklar yaya olarak gelip giderlermiş. Bugün 28

öğrencisi olan köyün %80'i okuma yazma bilmektedir.

POLİS

Polis, Rum köyü olan Aşağı Pirgo'dadır. Polisten memnun olmayan köy Mansuraya polis getirilmesini istemektedir. Bölgede 5 Türk köyüne karışık olarak 2 Rum köyü bulunmaktadır.

TELEFON

En yakın telefon Aşağı Pirgodadır. Köylü Mansuraya telefon konmasını istemektedir. (1961 de konması için emir verilmiş.)

ELEKTRİK

En yakın elektrikli yer Lefke ile Poli'dir.

POSTA

Haftada üç kez: Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri köye posta gelmektedir.

TASİT

Köyün bir yolcu, bir yük arabası vardır.

ŞİRKET

Vardır. Durumu iyidir.

BAKKAL-KAHVE

Köyde iki bakkal ile iki kahve vardır.

MİLLİ GÜNLER

Çok millici olan köyde, milli günler öğretmenin gücü nisbetinde parlak geçmektedir. 0 gün her ev bayrak çekmektedir.

TURK-RUM MUNASEBETLERİ

Bozdağ'a en yakın Rum köyleri Mosfili ile Piyyenyadır. Köylünün Rumlar ile pek alış veriş yoktur.

6. 5. 1961

KUYUN TARİHÇESİ

Denizden dört mil içeride dağlık, ormanlık bir arazi üzerinde denize karşı (Kuzey) kurulmuş olan köyün 250 yıllık geçmişi olduğu söylenmektedir. Venedikli korsanların saldırısından; -karıların, kızların, mallarının kaçırılmasından- kurtulmak isteyen Türk çobanlar, kurtuluşu dağ içlerinde tepeler, ormanlar arkasında aramaya yükümlü kalmışlardır. Önce bir çoban davaları, çoluk çocuğu ile köyün içindeki yerine gelip yerleşmiş. İki tepe arasındaki araziye işlemeye başlamış. Sonra, bir Türk çoban daha gelmiş. Hem yalnızlıktan hem de o çobanı korsanların saldırısından kurtarmak için, çobana toprak vermiş. Daha sonra, Amadyez (Günebakan) yönünden bir başka çoban gelmiş. Ona da yer vermişler. Zamanla, bugünkü köy ortaya çıkmış.

Köy adını, Alevkaya ile karşılıklı iki tepe üzerinde kurulmuş olmasından almaktadır. Tepeler arasında uzanan vadi ile dere'ye kumcada Sellain, denilmektedir. Api: tepe, adın anlamındadır. Sellain t'Api: vadinin tepesindeki yer, ya da karşı tepeye bir adımda geçilebilecek kadar dar yer, vadi, ya da derenin öteki yanı demekmiş.

Şimdi Selçuklu denenen köye bu ad, hiç uymamaktadır. Bir ara "Serin Tepe" üzerinde durulmuş fakat, nedense Selçuklu'da karar kılınmış.

Alevkaya ile karşılıklı iki tepe üzerinde olan köyün bulunduğu çevrede, tarihi bir kalıntının izleri yoktur.

NUFUS

Köyde çoluk çocuk 38 kişi vardır. Fakat $\frac{1}{2}$ mil ötedeki Ayyorgudi ile her şeyleri müşterek olduğundan (Muhtar, Komisyon, okul, cami gibi) ikisinin nüfusunu da bir tutmaktadırlar. İki köyün nüfusu 76'dır. Şehirlere yerleşen, fakat, köy ile ilgisini kesmiyenler de hesaba katılırsa, iki köyün nüfusu 150'yi geçmekteymiş. Kıbrıs dışına göç eden köylü yoktur.

İLÇE-YOL

Lefkoşa'ya bağlı olan köye, Mansuradan ayrılan toprak bir yoldan (6 mil) gidilmektedir. Yolun, köyü olan Mosfilinin dışına kadar uzanan 2 millik kısmı hem taşlık, hem de çok berbattır. İri taşlar, derin yarıklar yer yer arabaların gidişine engel olmaktadır. Yolun bundan sonraki dört millik kısmı dar, fakat kullanışlıdır.

Köyün içinde son bulmakta olan bu yolun, Alevkaya'ya kadar uzatılması için köylü uğraşmaktadır. (Köylü ilgililerden de yardım istemektedir)

TARIM

Köyün 2 bin dönüm kadar arazisi vardır. Fakat dağlık, kayalık uğurum olduğu için işlenebilen arazi miktarı ancak 400 dönümü bulmaktadır. Arpa, buğday, vigo, burçak, zeytin, badem, incir yetiştiren köyün, 300 baş keşisi, 200 baş koyunu vardır.

Köylü, köyün yerinden şiddetle yakınmakta, bunun için, (öteden beri) köylerinin başka yere naklini istemektedir.

Çünkü: "Toprak yok, ova yok, hayvanların içme suyu yok, sulama suyu yok, üstelik orman yakın, yasaklar var" demektedirler. Hükümet kendilerini, Mansura ile Erenköy'e yerleştirmek istenirse de köylü, kendilerine toprak verilmediği için bunu reddetmiştir. Köylü, Lefkeden bu yanı ovalık, her hangi bir yere nakledilmelerini istemektedir.

SU

İçme suyu yaz-kış akmaktadır. Fakat, hayvanları sulamak için köfi su olmadığından, çok hayvan besliyenememektedirler.

Sulama suyu yoktur.

CAMI

Cami okul ile bitişik, bir odadan ibarettir. Malı yoktur.

OKUMA-YAZMA

Köyün ilk okulu 30 yıl önce açılmış, yeni bina ise 1952 yılında yapılmıştır. 10 öğrencisi vardır. Köyün %40'ı okuma yazma bilmektedir.

DOKTOR-EBE

Bunlar için Poli ile Lefkeye gidilmektedir. Bir doktorun köylerini her hafta ziyaret etmesini istemektedirler.

POLİS

Aşağı Pirgo'dadır.

TELEFON

En yakın telefon Pirgo'dadır.

ELEKTRİK

En yakın elektrik Lefke ile Poli'dedir.

POSTA

Köye, haftada üç kez: Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri posta gelmektedir.

TASİT

Yoktur. Mansura ile Erenköy'e eşekle, ya da yaya olarak gitmektedirler.

ŞİRKET

Yoktur. Erenköy Şirketine bağlıdırlar.

BAKKAL-KAHVE

Hem bakkal, hem de kahve olarak kullanılan bir oda vardır. Esas alış-verişi Erenköyden yapmaktadırlar.

MİLLİ GÜNLER

Milli günler okulda kutlanmaktadır. Kulübe gibi olan evlerin hepsinde de bayrak bulunmaktadır.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ

Yakınında iki Rum köyü, Piyenya ile Mosfili vardır. Köyde hakim dil Türkçe olmanakla birlikte, Rumlarla pek temasları olmanaktadır.

AYYORGUDİ

Ayyorgudi Sellain t'Api'nin $\frac{1}{2}$ mil doğusunda, Güneye bakan tepelerin yamacında, 38 nüfuslu bir köydür. Kuruluşu, şekli, evleri, uğraşları, dertleri, istekleri, muhtarları, destebanları, komisyonları, kahveleri, okulları, camileri hep müsterektir.

Yamağ üzerinde olan bu köye, keçi yollarından inilmektedir.

6. 5. 1961

ALEVKAYA (ALEVGA)

KOYUN TARİHÇESİ

Denizden 3 mil kadar içeride dağlık, ormanlık bir arazi üzerinde kurulmuş olan köyün 250 yıllık geçmişi olduğu söylenmektedir. Geceleri kıyıda ışık gören Venedik korsanları karaya çıkıp üstlerine saldırdığından tepeler ardına kaçıp, yerleşmeye yükümlü kalmışlar. -Eskiden Erenköy de, denizden 2 mil içeride imiş. İlk zamanlar, birkaç çobanın ağılı bulunan bu yere, zamanla kulübeler, evler yapılmış, bugünkü halini almış.

Toprağı, kırmızı kayalık olduğu için köye, eskiden de Alevkaya dendiği fakat, bunun zamanla Alevga şeklinde kısaltıldığı söylenmektedir.

Köy Sellain t'Api ile karşı karşıyadır. İki tepe arasında $\frac{1}{2}$ milden az uzaklık vardır.

NUFUS

Köyün bugünkü nüfusu 170 dir. Her yıl nüfusunda artış olan köyden yalnız iş dolayısı ile şehirlere göç edilmektedir.

İLÇE-YOL

Lefkoşaya bağlı olan köye, Erenköyden (Koççina) ayrılan 3 millik bükümlü, dik bir yolla gidilmektedir. Çok bozuk olan bu yol onarılmaya muhtahtır.

Köyün içinde son bulan yolun hem Selçuklu'ya (Sellain t'Api), hem de Stavros Tis Psokas yoluna bir orman yolu açılarak birleştirilmesi istenmektedir.

TARIM

Köyün 3 bin dönüm arazisi vardır. Fakat, dağlık, kayalık, uçurum olduğu için, bunun ancak 500 dönümü işlenebilmektedir.

Arpa, burçak, buğday, vigo, zeytin, baden, incir yetiştiren köyün 700 baştan çok keçi ile koyunu vardır. Fakat keçi yasağı, köylünün belini esaslı şekilde bükmektedir.

SU

Köyün içme suyu vardır. Yalnız köylü, suyu kontrol etmeye gelen memurların Türk olmasını istemektedir. Köyde, artejien kuyusu denemesi yapılmasını isteyen birçok köylü bulunmaktadır.

CAMİ

Köyün camisi yoktur. Bunun için çok uğraşmış, halâ daha da uğraşmaktadır. Köylü cami için yer bağışlamayı taahhüt etmektedir. Şimdiki halde okulda namaz kılınmaktadır.

OKUMA-YAZMA

Köy çocukları eskiden, eski Erenköydeki (bir mil) okula devam ediyorlarmış. Erenköy, toprağı kaydığı için deniz kıyısına nakledilince, çocuklar Selçuklu'daki okula devam etmeye başlamışlar. 1946 da okula kavuşan köyün, bugünkü öğrenci sayısı 25 tir. Köyün %60'ı okuma yazma bilmektedir.

DOKTOR-EBE

Bunlar için Poli ile Lefkeye gidilmektedir. Haftada bir olsun, köyle-rini bir Türk doktorla ebebin ziyaret etmesini istenmektedirler.

POLİS

Aşağı Pirgo'dadır. Bölgedeki Türk köylüsü için Erenköye Polis gelmesini istenmektedirler.

TELEFON

En yakın telefon, Rum köyleri olan Pomo ile Pirgodadır. Köyün,

telefon için yaptığı dilekçeye "Acele etmemeleri" yanıtı verilmiştir.

POSTA

Köye Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri posta gelmektedir.

TASİT

Köyde bir taksi ile birkaç motor vardır. Erenköye yaya gitmektedirler.

ELEKTRİK

En yakın elektrikli yer Lefke ile Poli'dir.

ŞİRKET

Yoktur. Erenköy şirketine bağlıdır.

BAKKAL-KAHVE

Köyün bir kahvesi ile ihtiyacı karşılamayan bir bakkalı vardır. Köyden Erenköyden alış-veriş etmektedir.

MİLLİ GÜNLER

Yanan gençleri bulunan, çok millîci, cesur Alevkayalılar bayramları, parlak bir şekilde kutlamaktadırlar. Her evde bayrak ile Atatürk resmi bulunmaktadır.

TURK-RUM MUM.SEBETLERİ

Yakınlarında Paşiano, Piyenya, Pomo gibi üç Rum köyü bulunan Alevkayalılarların Rumlarla hiç alış-verişi yoktur. Yalnız bütün bölgede olduğu gibi köyde de hakim dil, -bilhassa yaşlılar arasında- Türkçe değildir.

6. 5. 1961

```
***** B A F *****
*
* Aydın
* Malında
* Kurtaka
* Yoğurtçular
* Yakacık
* Dereboyu
* Kugluca
* Tabanlı
* Malatya
* Beşiktepe
* Tatlıca
*
*****
```


KÜYÜN TARİHÇESİ

Küyün adı, küyün içindeki eski bir kiliseden gelmektedir. Ay. İsa'nın denediği bu kilisenin bugün sadece duvarları kalmıştır. Küyü, bu kilisenin kimlere ait olduğunu bilmemektedir. Türklerin Kibris'e gelmesiyle Hristiyanların bu küyü terketmiş olduğu söylenmektedir.

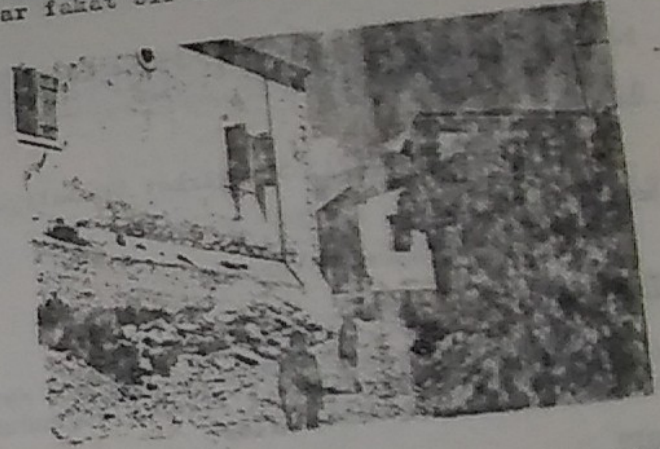
Kumların Lefkoşada, Bayraktar caddesinin adını değiştirmeleri üzerine, Ayyannililer de küylerinin adını, Aydın olarak değiştirmişler yeni küy adlarının öncülüğünü yapmışlardır. Dağlık, tepelik arazi üzerinde kurulmuş olan küyün güzel görünümü vardır.

İLÇE-YOL

Baf ilçesine bağlı olan Aydın, Baf yolu ile birleşen toprak yollarının asfalt olmasını istemektedirler. Bunun için, kumlarla birlikte Komiserliğe çok müracaatlar yapmışlar fakat bir netice çıkmamıştır.

Baf küylerinin hemen hepsinin içine "Muftüzade" asfaltı yapıldığı halde, Bafınca'nın büyük Türk küyünün bundan yoksun bırakılmasını küylü bir türlü hazmedememektedir.

Yapıldığından beri tamir görmemiş olan Perava-sa yolundan, iki arabanın karşılaştıklarında geçemeyişinden küylü şikâyetçidir. Aydın'lılar bu yolu Dağasan (Vreçça), Esentepe (Aynikola), Lefke için, çok kullandıklarını söylemektedirler.

Aydın'ın sokakları. Soldaki bina, küyün camisidir.

NUFUS

900 nüfuslu olan küyde, göç eden bulunmaktadır.

TARIM

60-70 bin dönüm arazisi olan küyün, başlıca gelir kaynağı üzumdür. Zeytin, badem, buğday, arpa, vigo ile hayvancılıktan da küye önemli gelir sağlanmaktadır.

Aydınlılar, kumlardan sürekli olarak toprak satın almaktadırlar.

SU

İçme suyu
Aydın, Celocera, Salamyu arasında nüfusa göre taksim edilmiş olan içme suyu, Melündalıların Aydın'a nakledilmesine kadar küye kâfi gelmekteymiş. Fakat Melündalıların küyelerine gelmesiyle nüfusu artan Aydın'ın, suyu artırılmadığı için bilhassa yazın çok müşkilât çekmektedirler. Küylü Melündalılar su hakkını istemektedir.

Havuz
Kaynağı küyün içinde olan "Eski Çeşme" suyunun, daha kullanışlı olması için, önüne bir havuz yapılmasını istemektedirler.

Baraj
Küylü, yaz kış akan Kuru dere üzerine bir baraj yapıldığı takdirde Malûnda arazisinden 4000 dönümün bol bol sulanacağı ifade edilmektedir.

Ziraat Bakanlığın yaptıkları müracaat üzerine, küye bir Rum mühendis gelerek, küylünün haberi olmadan tetkikte bulunup gitmiş.

Kuru dere üzerine baraj yapılırsa, buna itiraz edecek bir köy bulamazsınız; Çünkü derenin kaynağından sonra hem ilk köyün Aydın olması, de suyun Aydın topraklarını hemen çıkınca azalması yüzünden başka bir köyün işine yaramamaktadır..

POLİS

Polis Celocera'dadır.

TELEFON

Telefon için, birçok müracaat yapılmışsa da, aldırın olmamıştır. En yakın telefonlu köyler: Celocera (8 mil), Dağışan (Vreçça) (2 mil) ya da olarak, Perevasa (5 mil)dir.

ELEKTRİK

Bölgede, elektrik yoktur.

ŞİRKET

Şirketin durumu iyidir. Fakat köyün %50 si 2-3 yıldan beri borcunu kapatamamaktadır.

BAKKAL

Köyde iki bakkal, bir şirket bakkaliyesi vardır.

KAHVE

Köyün beş kahvesi vardır.

KUÇUK SANATLAR

Köyde 2 marangoz, 3 terzi, 5 usta, 3 ayakkabıcı ile iki un değirmeni vardır. Yağ değirmenleri ilkel olduğundan, yağ çıkartmak için Peravasa yolu ile Lefkeye gitmektedirler.

TAŞIT

Köyde 2 yolcu, 4 yük, 1 van, 5-6 araba, 4 traktör vardır.

OKUMA-YAZMA

3 öğretmenli, 125 öğrencili olan köyde, okuma yazma bilenler %60'ı geçmektedir. Köy kadın kurslarına devam eden 45 kadın vardır. İlkokul dar olduğu için öğrenciler iki yerde öğrenim yapmaktadır.

CAMİ

Köyün minaresiz bir camisi vardır. 1953'deki zelzelede hasara uğramış, fakat tamir edilmişse köylü yeni bir cami istemektedir.

DOKTOR-EBE

Toplular arası karışıklıklardan önce köye her hafta Ambulans gelmekte imiş. Fakat şimdi gelmediği için köylü Bafa gitmektedir. Celocera ile Esentepe'de hükümet ebesi vardır.

MİLLİ GÜNLER

Çok millici olan köy halkı, milli günlerin parlak geçmesi için titizlik göstermektedir. Evlerde bayrak ile Atatürk resmi bulunmaktadır.

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Aydınlılar, çevrelerinde bir çok Rum köyü olmasına rağmen Rumlarla çok az temasta bulunmaktadır.

Toplular arası kargaşalıklar sırasında Yoğurtçular (Galadarya) köyündeki Türklerin motor ışıği ile indat istemelerini, Arminudan kanlar içinde köye yalnız dönen Şehit Abdullat Salih ile atını, asla unutmamaktadırlar.

MALUNDA

Malunda Aydın'ın tam altında, çevresi dağlarla çevrili çanak çeklinde, ovalık bir arazi üzerinde kurulmuş 10-15 aileli küçük bir Türk köyü idi. Köy 1953 yılındaki Baf zelzelesinde, tamamen harap olduğu için hemen üstündeki Aydın köyüne nakledilmiştir.

Malundadaki evler halen yıkık durmakta fakat, bereketli toprakları Aydın ile Malundalılar tarafından işlenmektedir.

Köyün geçen yıla kadar hiç bir yere yolu yoktu. Köylü çok dik keçi yollarından Aydına güçlükle gidip-gelmeğe yatkınlı kalmaktaydı. Şimdi Aydın ile Malunda arasına bir millik bir yol açılmıştır.

5. 4. 1961

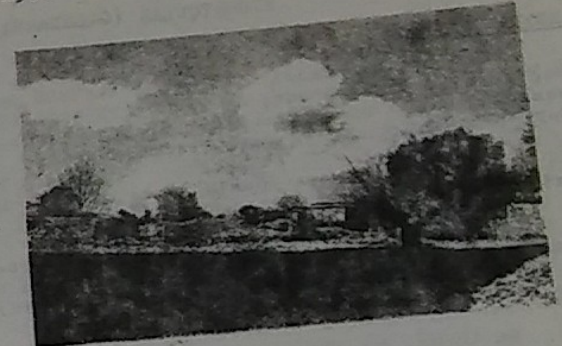
KURTAKA

Kurtaka, Baf ilçesine bağlı, küçük bir Türk köyüdür. Ezusa deresinin geçtiği dağlar arasındaki ovalıkta kurulmuştur. Çok bakımsız, gelişmemiş olan bu köyün, bir araba sığacak genişlikte olan yollarında; hem bakımsızlıktan hem köye taşıtların uğramayışından otlar, çalılar bitmiştir. İçme suları iyi olan köy, sulama suyu olarak Ezusa deresinden faydalanmaktadır. Köyde okul, cami, şirket yoktur. Çocuklar 1½ mil ötedeki Mulu köyünün ilköğretim okuluna devam etmektedirler. Köylü, Mulu'daki Türk şirketine bağlanmıştır.

Büyük bir araziye sahip olmayan köyün, ta içine kadar girmiş Rum toprakları vardır. Köylü bu toprakları gücü nisbetinde, ya satın alıya çalışmakta ya da icar etmektedir.

Kurtaka'nın en ilgi çekici yanı, Komatizma banyolarına sahip oluşudur. Köyün bir mil ötesinde çıkmakta olan kükürtlü suyu, Setriye Acep adında fakir bir köylü kadın, eşekle evine taşımaktadır. Komatizma banyoları, evin bahçesindeki ilkel odacıklarda, büyük leğenler içinde yapılmaktadır. Banyo nevsini Haziranda başlayıp, üç ay sürmektedir. Banyoları ilkel olmasına, dinlenilecek odaları bulunmamasına rağmen, çok ilgi görmektedir.

26. 4. 1961

KÖYÜN TARİHÇESİ

Dağlık, bir arazi olan köyün bugünkü yeri, eskiden Cikkö Manastırına bağlı imiş. 5 mil ötede, Ay Barasgevi Çiftliğinde yaşamakta olan Türkler senradan Cikkö Manastırına ait olan bu araziye Ay Barasgevi Çiftliği ile değişerek Galatarya'ya gelip yerleşmişler.

K.T.K. Federasyonunun köylere Türkçe adlar vermesi üzerine, Galatarya'ya da Yoğurtçular denmiye başlanmıştır.

Köyün içinde, Galatarya (Sütlü Kilise) denilen çok eski bir kilise bulunmaktadır. Süylendiğine göre: Yeni doğuran analar, sütlü yoksa, bu kiliseye gelir, tapınırlar, sütleri gelirmiş. -Yalnız köye beyaz bir beze bürünüp yaya olarak girmesi icap etmekteymiş.-

Bu inanç, bu gün hala devam etmekte Kasaba ile civar köylerden bir çok sütlü analar kiliseyi ziyaret etmektedir. -50-60 yıl öncesine kadar Türk anaları da Kiliseyi ziyaret etmekte inmişler.-

5 mil ötede Karu dere ile köyün içinde çok eskiden kalma 4-5 değirmene ait yıkıntılar bulunmaktadır.

İÇİŞ-YOL

Baf ilçesine bağlı olan köy, Kasabadan 24½ mil uzaklıktadır. Yol, Ovalık' ten sonra, 18½ mil toprak olarak köye uzanmaktadır. Yol üzerindeki bütün köylerin içinde "Müftüade asfaltı" bulunmakta ise de, Yoğurtçular, nedense bundan yoksun bırakılmıştır. Bunun için köyün içindeki yollar bir çamur deryasına andırılmaktadır. Türk evlerinin bulunduğu yol, arabaların geçeniyeceği kadar dardır, bozuktur.

En yakın Türk köyü olan Dağaçan'ın 5 millik yolu tamire muhtaçtır. Aydın'a geçmek, kıyan dere olduğu için mümkün olmamaktadır.

KUŞUS

Köyde 232 hane var, 58 Türk bulunmaktadır.

Londraya iki yıl önce, sadece iki genç göç etmiştir. Kıbrıs'ın muhtelif yerlerine göç edenlerin sayısı epeyi yüksektir.

İKLİM

Köyün 6 bin dönüm toprağı vardır. Bunun mal bakımından üçte biri, affes bakımından beşte biri Türklere aittir. Hali topraklar 300 dönüm kadardır. Türklere ait sürüleniyecek kadar taşlık olan topraklar 500 dönüm bulunmaktadır. Türklerin ancak 80-90 dönüm bağları vardır.

Çiftçi, çoban olarak çalışan Türklerin başlıca gelir kaynaklarını bağday, arpa, yulaf, vıge, burçak, susun, haşun, incir, zeytin, badem, bakla ile hayvan ürünleri teşkil etmektedir. Türklerin 300 baş koyunu, 30 baş keçi vardır.

Yoğurtçular köyü Türklerinin durumu, oldukça iyidir.

SU

5 mil ötede, dağdan gelen, çeşnelere dağılan içme suyundan Türkler, hakları olduğu kadar faydalanmaktadır olduklarından yakınmaktadır. Köyün altında çıkmakta olan pınarın yanına Türk-hun müşterek yaptırılan büyük havuzdaki sudan da Türkler, hakları olduğu kadar, faydalanmaktadır. Bu komisyonu hep hanlardan müteşkil olduğundan, Türklerin hakkını kimse savunmamaktadır.

ENDÜSTRİ

Köyde biri Türklere biri de Rumlara ait olan iki yağ değirmeni ile Rumlara ait bir un değirmeni vardır.

SİRKET

Rumlarla karışık olan şirketin komisyonunda Türk üye yoktur. Şirkete Türklerin 300 lira kadar borçları vardır. Türkler, öteden beri şirketlerini ayırmak için çalışıyorlarsa da, bari çobanlar, menfaatına zarar getireceği düşüncesiyle mızıkçılık çıkardıklarından ayırmak mümkün olmamaktadır.

BAKKAL

Köydeki iki rum bakkaldan alış-veriş ediliyorsa da, Türkler birçok ihtiyaçlarını Kasabadan temin ediyorlar.

KAHVE

Köyün, Rumlara ait iki kahvesine Türkler de devam etmektedir.

POSTA

Salı, Perşembe, Cumartesi günleri gelen posta çantasının Türkler, mümkünse ayrılmasını istemektedirler. (sebebi mektuplarının geciktirilerek verilmesi)

TASİT

Köyde ne Türk ne de Rumlara ait taşıt yoktur. Yalnız Rumlara ait bir traktör vardır.

TELEFON

En yakın telefon, 5 mil ötedeki Türk köyü olan Dağaçandadır. (Vreçça). -Telefon Orman Dairesine aittir.-

ELEKTRİK

En yakın elektrikli yer, Kasabadır.

DOKTOR-EBE

Eskiden Pentolya'ya gelen doktor, şimdi oraya da gelmemektedir. Doktor ile ebe için Kasabaya gitniye yükümlü kalmaktadırlar.

OKUMA-YAZMA

Şimdi tamir edilmekte olan, köyün tek odalı ilk okulu 35 yıl önce açılmıştır. Okulun dokuz öğrencisi, bir öğretmeni vardır. Öğretmenin oturmakta olduğu tek odalı ev tamire muhtaçtır. Köy Türklerinin %55'i okuma-yazma bilmektedir.

CAMI

Cami yoktur. Yapılması için çalışılmaktadır.

PARTİCİLİK

Köyde Federasyon, Gençlik Teşkilâtı temsilcileri bulunmaktadır.

Kendi aralarında çok çekiştikleri söylenen Türklerin, bu çekişmeleri siyasi bir mahiyet taşımamaktadır.

MİLLİ GÜNLER

Her yıl, öğretmenlerin gücü nızbetinde; halkın da iştiraki ile, milli günler kutlanmaktadır. Cesur, güzüpek olan Türkler, milli meselelere çok önem vermektedirler. Binlerce Rumun arasında korkmadan yaşamalarının, köylerini terketmemelerinin, sebebinin bu olduğunu söylüyorlar. Ayrıca her yıl mutlaka Rumlardan bir kaç dönüm toprak satın almalarını da buna örnek gösteriyorlar. Hemen her evde Atatürkün resmi ile bayrak bulunmaktadır.

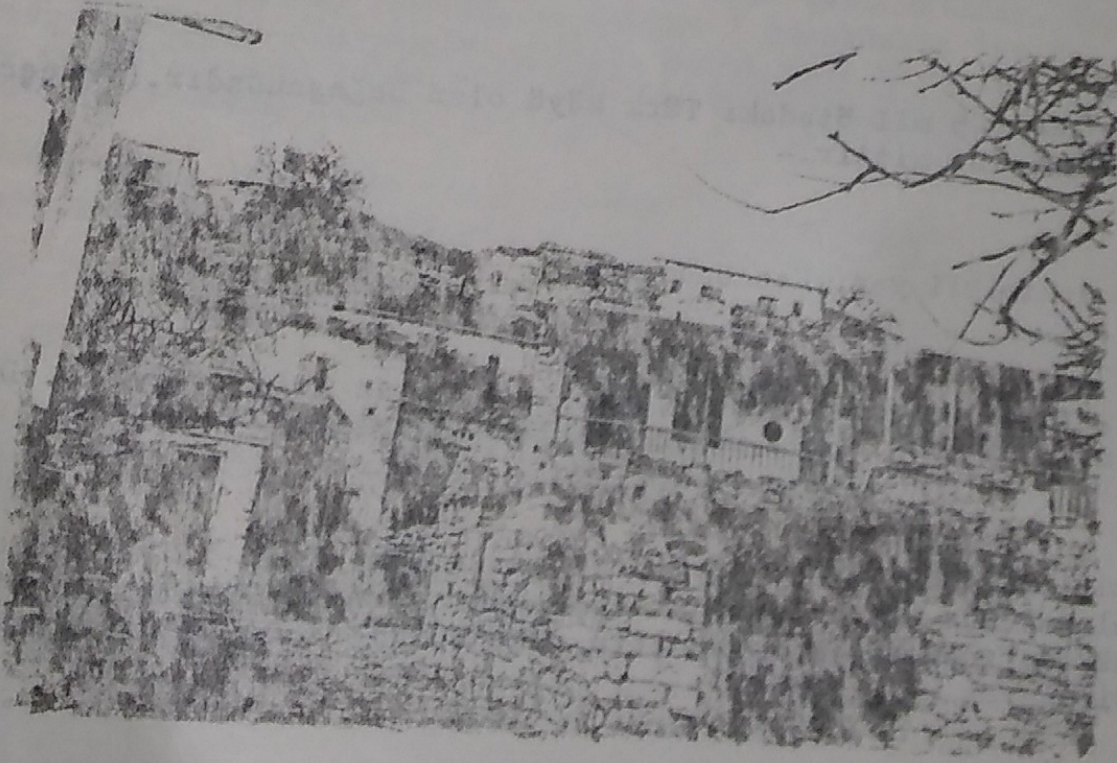
TURK-RUM MUNASEBETLERİ

Pentalya, Ay Fodi, Istado, Panaya, Cilinya, Celocera, Salanyu gibi büyük Rum köylerinin arasında 232 Rumla karışık bir köyde yaşamakta olan bir avang Türk, şu ya da bu sebeplerden Rumlarla münasebette bulunmaya yatkınlı kalmaktadır. Fakat bu yakınlama, benliklerini yitirmeğe sebep teşkil etmemektedir. Yağlılar Rumca konuşabiliyorlarsa da, evlerinde hakin dil Türkçedir.

Tedhişçilik yıllarında Türkleri öldüren, yaralayan olmadıysa da; köyün Rumları üç defa Türk sentine geçmişler fakat, Türklerin odunlarla çapalarla kendilerini karşılamaları üzerine geri çekilmişlerdir.

Türkler, o geceler telefon olmadığı için, motor lambasının ışığı ile karşıki tepedeki Aydın köyüne işaret verişlerini, Aydın'ın da Dağasan'ı gene ışıkla haberdar ettiğini, Dağasandaki askerlerin bu işaretler üzerine imdatlarına gelişini unutmamaktadırlar.

29. 1. 1961

Yoğurtçulardan bir görünüşü.

YAKACIK (MAGUNDA)

KÖYÜN ADI TARİHÇESİ

Havası temiz, ılımlı olduğu için köye, Latince bu anlama gelen Mağunda deniliyormuş. Köyün, Venedikliler zamanında kurulduğu söylenmektedir.

Dağın yanacında, derize karşı olduğu için de bugün Mağundaya, Yakacık denilmektedir.

Dillirya bölgesindeki köyler gibi, Yakacık'ta bir çok kez, korsanların saldırısına uğramış, karıları kızları, erzakları, hayvanları kaçırılmıştır. (Korsanlar sahile yanaşınca, bu bölgedeki köyler dağa, ormana çekilir, karıları ile kızlarını mağralara sakladıklarını.) Bugün köyün içinde bir korsanlara tek başına karşı koyan, onlarla çarpışıp şehit düşen bir köylünün mezarı bulunmaktadır.

Baf ilçesine bağlı olan köy Poliye 5, Baf'a 25 Lefkoşaya 70 mil uzaklıktadır. 2 mil toprak yolla Poli asfaltına bağlanan köy yolundan, Yakacıklılar memnundur.

NÜFUS

210 Türk. Göç eden yoktur. Nüfus her yıl artmaktadır.

POLİS

Yayladadır.

TELEFON

En yakın telefon Limni madeni ile Yayla polisindedir.

ELEKTRİK

Polidedir. Limni madeninin özel elektriği vardır.

POSTA

Posta haftada üç defa, Salı, Perşembe, Cumartesi günleri gelmektedir.

TAŞIT

Köyde 2 landrover, 1 traktör vardır. Şehre Poli arabası ile gidip gelmektedirler.

ŞİRKET

Durumu iyidir. Bir çok köylerin aksine, şirkete borcunu veremiyenlerin sayısı çok azdır.

BAKKAL

Yoktur. Poliden alış-veriş ediyorlar.

KAHVE

Köyün iki kahvesi vardır.

TOPRAK-TARIM

Dağlık, ormanlık arazi üzerinde kurulmuş olan köyün, 6 bin dönüm kadar toprağı vardır. Bölge ormanlık olduğu için hali toprakları çok azdır. Köyün toprakları içinde 5-6 yıl önce tamamen yanlış olan bin dönümlük, ormana ait arazinin köylüye dağıtılmasını, hiç olmazsa çobanlara bu yanlış yerde, hayvanlarını otlatma izni verilmesini istiyorlar.

Köylü, Yaylalılar gibi, deniz kıyısına evler, kulübeler yapmak istemektedir. Fakat arazi orman Dairesine ait olduğundan, kıyıya yerleşenemektedirler.

Köy buğday, arpa, burçak, vigo, luvana, bostan, domates, patates, badem, incir, zeytin, harnup tarımı ile uğraşmaktadır. 5-6 çobanı olan köyde 500 baş kadar küçük baş hayvanı vardır.

SU
Yaz-kış akan çeşme suyundan köylü çok memnun. Bu su için her yıl 230 lira ödemektedirler. Borç, 20 yılda kapatılacaktır.

BARAJ-KANAL
Yakacak (Mağunda) deresi üzerine yapılacak olan Barajdan, Yakacak topraklarını sulamak için kanallarla arklar açılmayacağından köylü endişe etmektedir. Eğer, sadece baraj yapıldıktan sonra kanal ile arklar ihmal edilirse 1500 dönüm Türk toprağı sulanamayacaktır.

DOKTOR-EBE
Doktor ile ebe için Poli'ye gidilmektedir.

OKUMA-YAZMA
60 yıl önce okula kavuşmuş olan köyün, %95'i okuma yazma bilmektedir. Okuma-yazma bilmiyenlere öğretmen geceleri ders vermektedir.

Okulun 40 öğrencisi vardır. Sınıf odası çok küçük olduğu için bu yıl 6 öğrenci okumadan yoksun bırakılmıştır.

Gelecek yıl köy yeni bir okula kavuşacaktır. Gerekli işlemler yapılmış, kontrat imzalanmıştır.

CAMI
35 yıl önce yıkılmış olan caminin, yeniden yapılması için çalışılmaktadır.

MİLLİ GÜNLER
Öğretmenin gücü nisbetinde kutlanmaktadır. Her eve bayrak çekilmektedir.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ
Kinusa ile Argaca gibi iki rum köyünün ortasında bulunan Yakacak'a en yakın Türk köyü Karaağaç (Pelâtusa) dır. (Keçi yolundan 2 mil, Hükümet yolundan 9 mil) Tethişçilik yıllarında Rumların her hangi bir saldırısına uğramamışlardır.

14. 4. 1961

DEREBOYU (EVRETI)

KUYUN TARİHÇESİ

Eskiden köye, antika anlamına gelen Evredi denmekteymiş buna sebep te, köyün karşısındaki tepeler üzerinde mağaralar oluğu, içlerinde çok eski çağlara ait küp ile testi bulunmuştu. Zamanla Evreti, Evretu şekline almış.

Eskiden, yarım mil ötede olan köyün, Ekligez mevkiinde Cenevizlilerden kalma olduğu söylenen bir kilise bulunmaktadır.

İlk sakinleri Hristiyan olan köyde, bugün hiç rum yoktur. Esasen Hristiyan olan, Poli bölgesindeki birçok köylerin sakinleri, Kıbrısı Türkler alınca Osmanlı imparatorluğunun Müslümanlara tanıdığı haklardan yararlanmak için, hemen Müslüman olmuşlar. Fakat İngilizin Kıbrısı gelmesiyle bu köylerin bir çoğu gene Hristiyan olmuşlardır. Girit Marat, Dirinye, Dirinu, Aymerhunu -Orman Dairesi bu köyü dağıtmıştır- bu köylere de bu köylerde hala daha, babası Türk oğlu rum olanlar bulunduğu gibi Yorgi Hasan, Mihaili Mehmet gibi adlar taşıyanların da bulunduğu söylenmektedir.

Baf ilçesinde Hristiyan olan 40 kadar Türk köyünün esasen Hristiyan oldukları, Türklerin Kıbrısı gelmesi ile Müslümanlığı kabul ettikleri, fakat İngilizin gelmesi ile gene Hristiyanlığa döndükleri söylenmektedir.

Bu din değitiren kişilerle köyle-re Mezokerto denilmektedir.

Bu gün köye, Çakırlı (Stavros) dere üzerinde kurulduğu için Dereboyu denilmektedir.

İLÇE-YOL

İlçesi Baf, nahiyesi Poli'dir. Köylü Baf asfaltına bağlanan 3/4 millik köy yolu ile, 3 millik Kuşluca (Sarama)-Dereboyu yolunun tamir edilip genişletilmesini istenmektedir. Köyün içindeki yollar da, çok dardır.

NÜFUS

150 nüfuslu olan köyden, beş yılda yalnız bir Türk Londraya kağınmıştır. Yetigen gençlerin şehirlerde iş bulup, oralara yerleşmeleri yüzünden nüfus artışı yavaş olmaktadır.

POLİS

Polidedir.

TELEFON

En yakın telefon Polidedir. Lisoda özel, Beşiktepe ile Tatlıcada Orman Dairesine ait telefon vardır.

ELEKTRİK

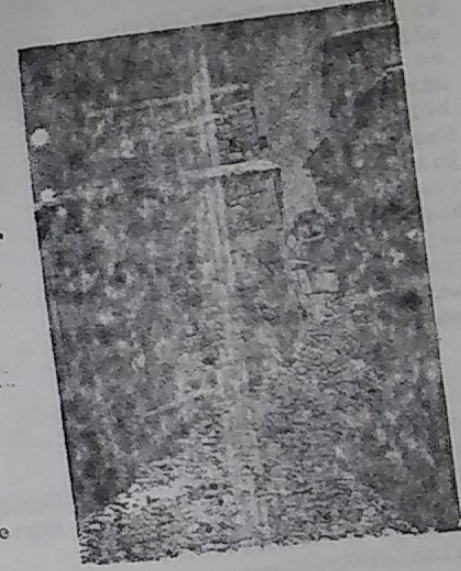
En yakın elektrikli yer, Polidir.

POSTA

Haftada üç kez; Salı, Perşembe, Cumartesi günleri posta vardır. Fakat, kimi paketlerin 3-4 gün geciktirilmemesinden şiddetle yakınılmaktadır.

TABİT

Köyün taşıtı yoktur. Şehir Malatyanın arabası ile gidilip-gelinmektedir.

Dereboyu sokaklarından bir görünüş.

SİRKET

Uzunmeşeliilerin de katıldığı şirketin durumu iyidir. Borçlarını 2 yıldan beri ödeyemeyenlerin sayısı pek azdır.

BAKKAL

Bir bakkal vardır.

KAHVE

İki kahve vardır.

TARIM

Dereboyu ile yamaçlarda, bin dönüm kadar toprakları olan köylü daha çok, buğday, arpa, lüvana, bakla, susan, yulaf, mercimek, zeytin, badem, incir, üzüm, harup, zerzevat tarımı ile uğraşmaktadır. Köylünün etinden, sütünden, yününden faydalanmakta olduğu 300 baş kadar koyun ile keçisi vardır.

SU

Köylü yaz-kış akan içme suyundan nemnundur.

İSKAİYE

Dereboyu-Simu-Filusa iskaiyesinin tamir edilmesi için 10 yıl önce müracaat edilmiş, tamiri ancak bu yıl yapılabilmektedir. Fakat, yalnız Rum toprakları içindeki kısmı tamir edilen iskaiye arkaları Hıtelik Dereboyu topraklarına kadar betonla yapılmış, Türk kısmındaki arkalar ise ne temizletilmiş, ne de beton yapılmıştır.

Türk topraklarında ki arkaların kapısı, Rum topraklarında olduğu için, ikide bir bu kapının açılarak, Türklerin tarlası ile ekinlerinin hasara uğratıldığı söylenmektedir. Yapılan şikâyetlere Rumlar: Çocukların işidir. demekle yetinmekteymişler.

KARACA PINARI

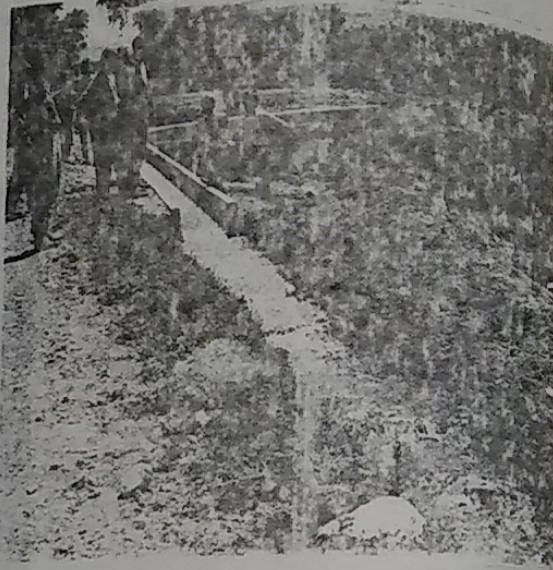
Köyün içine kadar getirilmiş olan Karaca pınarının 6½ İngiliz suyu, yıllardan beri dereye akıp gitmektedir. Bu pınar suyunun, tarlalara dağıtım planı, hazırlanmış, masraflar tesbit edilmiş fakat, iş gene de uzun süre askıda bırakılmıştır. Köylü, yakında işe başlanacağını ümit etmektedir.

OKUMA-YAZMA

%60 okuma yazma bilen köyün, okulunda 26 öğrenci vardır. İştirak olmadığı için gece kursları yapılmamaktadır.

CAMİ

Köyün taştan yapılmış, 100 yıllık bir camisi vardır. Yapısı sağlam, bakımı temiz olan caminin tavanı akıtmaya başladığı için, biraz tamiri gerekmektedir.

Dereboyu sınırında topraklaşan iskaiye arkalarının görünüşü.

Ayrıca caminin 36 yıldan beri, köylü tarafından otlak olarak kullanılan 20-30 dönüm kadar koçansız bir arazisi vardır.

MİLLİ GÜNLER

Okulda kutlanmakta olan bayramlar öğretmenlerin gücü nisbetinde, parlak geçmektedir. Hemen herkes o gün, evlerine bayrak çekmektedir.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ

Filusa, Simu, Peristerona gibi Rum köyleri ile çevrili olan Dereboyu halkı, Rumlarla pek alış-veriş etmemektedirler. Köylü, Simu-Lasa arasında öldürülen, yardımcı Türk Polis'in öldürüldüğü geceyi; Rumların şanlarla or-talığı inletmelerini bir türlü unutmamaktadır.

16. 4. 1961

KUŞLUCA (SARAMA)

Dağlık arazi üzerinde kurulmuş olan Kuşluca, 90 nüfuslu bir Türk köyüdür. Şehirlere, işleri dolayısı ile göçenlerin sayısı çok olduğundan, nüfusu her geçen yıl azalmaktadır.

2 bin dönüm kadar işlenebilen toprağı olan köyün yetiştirdiği başlıca ürünler buğday, arpa, bakla, burçak, lüvana, badem, zeytin, üzündür. Etinden, sütünden yününden faydalanılan 500 kadar küçük baş hayvan da köylüye önemli gelir sağlamaktadır.

YOL

Köylü; derin çukurlarla oyulmuş, kışın geçit vermiyen Kuşluca-Dereboyu yolunun (3 mil) acilen tamirini; Çakırlı (Stavros) dere üzerine bir köprü yapılmasını; Görmeli (Anatyn)-Kuşluca arasına yol açılarak iki köyün, biran önce birleştirilmesine çalışılmasını istemektedir.

TARLA YOLU

Köylü, "Siniyero" mevkiindeki arazilerine gidebilmek için bir yol açılmasını istemektedirler.

CAMİ

Durumu tehlikeli olan caminin, içine girilmesesi için emir verilmiştir. İki duvarı hasara uğramış, yıkılmaya başlamıştır. Duvarları taştan olan caminin mertekleri sağlamdır. Danda, kiremit yoktur. Köye yeni bir cami yapılması düşünülmektedir.

Caminin ıcarlı 6 dönüm eski mezarlığı, 160 badem ağacı, 13 zeytin ağacı vardır.

Ayrıca "İlcık" mevkiinde 3½ dönümlük bakımsız iki toprağı vardır. Yerleri çukurca olduğu için, Lasa Rumları tarlalarında biriken suları içine akıtmakta, tarlayı bataklık, sazlık haline getirmektedirler. Eskiden ıcarlanan tarlaları, bu yüzden şindi, ıcarlayan çıkmamaktadır. (Bu mevki-deki bir küçük pınardan devanlı, ılık su akmaktadır. Bunun için buraya İlcık mevki denilmiştir.)

SİRKET

Köy, Tabanlı Şirketine bağlıdır.

BAKKAL

Yoktur. Civar Türk köyleri, Kasaba ile Poliden alış-veriş ediyorlar.

KAHVE

İki kahvesi vardır.

POLİS

Liso'dadır.

TELEFON

En yakın telefonlar Liso, Beşiktepe ile Tatlıcadadır.

POSTA

Haftada üç kez posta gelmektedir: Salı, Perşembe, Cumartesi günleri.

TAKSİT

Köyün 3 taksisi, bir yolcu arabası, bir traktörü vardır.

OKUMA-YAZMA

Köyün %60 dan fazlası okuma yazma bilmektedir. Okulun 14 öğrencisi vardır.

MİLLİ GÜNLER

Öğretmenin gücü nisbetinde, okulda kutlanmaktadır. Bayramlarda her ev bayrak çekmektedir.

Kuglucalıların üzerine köprü yapılmasını istedikleri Çakırlı Derenin yolla kesiştiği yer.

TABANLI (İSTİNCİ)

Tepelik, engebeli arazi üzerinde kurulmuş olan Tabanlı, 158 nüfuslu bir Türk köyüdür. Köyün başlıca isteği ile şikâyetleri şunlardır.

YOL

Köy yolunun tamiri ile Tabanlı-Tatlıca arasında yol açılmasını istemektedirler.

SAGLIK

Eskiden haftada bir gelen doktorun, yeniden gelmesini, istemektedirler. Köy civar Türk köylerine de en uygun olmalıdır.

APPIYACILARIN İSTEĞİ İLE ŞİKAYETLERİ

YOL

Appiyaca, Tabanlı'nın bir mil kadar ötesinde, Tabanlıya bağlı, çiftlik gibi, 45 nüfuslu bir Türk yeridir. Tabanlıya bağlanan bir millik yol, hem çok bozuk hem çukur olduğu için kışın bataklık halini almakta, geçit vermemektedir. Tabanlıya her gün gidip-gelen 9 öğrenci ile halk çok müşkilât çekmektedirler. Hiç araba işlemiyen bu yolun biraz olsun tamirini istemektedirler.

SU

Çeşme suyu yoktur. Kuyulardan su içmeye yüklü kalan halk, Appiyaca'ya çeşme suyu getirilmesini istemektedir.

ŞİRKET

Tabanlı Şirketi bölgenin en önemli şirketi halindedir. Kugluca, Beşiktepe, Tatlıca köyleri kısmen ya da tamamen buraya bağlıdır. Fakat, şirketin durumu pek iyi değildir.

POLİS

Rum köyü olan Liso'dadır.

TELEFON

En yakın telefonlar Tatlıca, Beşiktepe ile Liso'dadır.

BAKKAL

Köyde iki bakkal vardır.

KAHVE

Köyün bir kahvesi vardır.

CAMI

Köyün iyi durumda bakımı iyi, bir camisi vardır.

OKUMA-YAZMA

Köyün %80'i, okuma yazma bilmektedir.

MİLLİ GÜNLER

Millî günler köydeki öğretmen'in gücü nisbetinde, okulda kutlanmaktadır. Hemen her evde Türk bayrağı bulunmaktadır.

MALATYA (MELATYA)

Dağlık, yüksek bir arazi üzerinde kurulmuş, eski bir köy olan Malatya'dan, Polî bölgesini, köylerini, denizi görmek mümkündür. Manzarası çok iyi olan köyün, nüfusu 160'dır.

4 bin dönüm kadar topraklı olan köyde, başlıca tarımı, buğday, arpa, bakla, vigo, lüvana, mercimek, zeytin, harnup, badem, incir teşkil etmektedir. Köyde, eti, sütü ile yününden faydalanılan, 500 kadar küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

YOL

Köylü Malatya ile Beşiktepe arasında yol açılmasını istemektedir. 2 mil kadar olacak olan bu yol, Beşiktepe ile Tatlıca'yı doğrudan doğruya bir Türk köyüne bağlamış olacaktır.

CAMI

Cami, Kiremitlerinde kırıklar olduğu için akıtmaktadır. Pencere kenarları çok eskimiş olan caminin, duvarları da badana istemektedir. Caminin Tabanlıda 1, Altıncık (Hrisofu) da 1, Malatyada 3 zeytin ağacı vardır.

TELEFON

Malatyalılar, köylerine telefon istemektedirler. Tethicilik günlerinde Liso'ya doktora telefon etmeye giden bir köylülerinin öldürülmesi teşebbüsü edilmesini unutmamaktadırlar.

POSTA

Hemen diplerindeki Liso'ya her gün posta gelmektedir. Malatyalılar da her gün köylerine, posta gelmesini istemektedirler.

POLİS

Liso'dadır.

SİRKET

Vardır. Durumu iyidir. Borcunu kapatmayan çok az köylü vardır.

TASİT

2 yolcu, 1 yük arabası vardır.

KAHVE-BAKKAL

Köyde iki kahve, bir bakkal vardır.

SANATKAR

Köyde bir tezi, iki ayakkabıcı, bir marangoz vardır.

ENDÜSTRİ

Köyün bir un değirmeni bulunmaktadır.

OKUMA-YAZMA

Köylerinin çok "Adam" yetiştirmesiyle övünmektedirler. Fakat hiç birinin de köye bir onluk yararı olmadığından giddetle yakınmaktadırlar. Köyün %80'i okuma-yazma bilmektedir.

MİLLİ GÜNLER

Millî günler parlak geçmektedir. Her evde Atatürk'ün resmi ile bayrak bulunmaktadır.

BEŞİKTEPE (MELANDRA)

Dağlık, iki tepe arasında kurulmuş olan Beşiktepe'nin içindeki 2 kiliseden, eski bir köy olduğu anlaşılmaktadır.

204 nüfuslu olan Beşiktepe'nin nüfusunda bir artış olmamakta ise de bölgenin en büyük Türk köyüdür.

Köyün ekilebilen 3000 dönüm arazisi vardır. Köylü, buğday, arpa, vigo, lüvana, bakla, nohut, mercimek, zeytin, badem tarımı ile uğraşmakta, 500 kadar küçükbaş hayvan beslemektedir.

YOL

Malatya-Beliktepe; Tatlıca-Tabanlı arasında yol açılmasını, Türk köylerinin birbirlerine bağlanmasını istemektedirler.

SU

Köy yamaç olduğu için, altındaki suyu köye taşımak, çok güç olmaktadır. Bunun için Beşiktepe ile bölgedeki diğer köylere Stavrostan su getirilmesi düşünülmektedir. Köylü bunun, bir an önce tahakkuk etmesini istemektedir.

SİRKET

Bölgenin en büyük Türk köyü olan Beşiktepede Şirket yoktur. Köylü şirket kurmak istiyorsa da; her teşebbüsleri faizci köylüler tarafından baltalanmaktadır. Ne yazık ki, bunlarla mücadele edecek kişilere sahip bulunmamaktadır.

CAMI

Caminin, minaresi, sıvaları döküldüğü için tamir istemektedir. Bölgenin en iyi camilerinden biri olan cami, ne yazık ki bakımsızdır. Caminin 5-6 zeytin ağacı ile 10 dönüm arazisi vardır.

POLİS

Liso'dadır.

TELEFON

Orman dairesine ait bir telefon vardır. Fakat hat ağaçlara çakılı olup, yer yer yerlere degenmektedir.

POSTA

Köye her gün posta gelmektedir.

TASİT

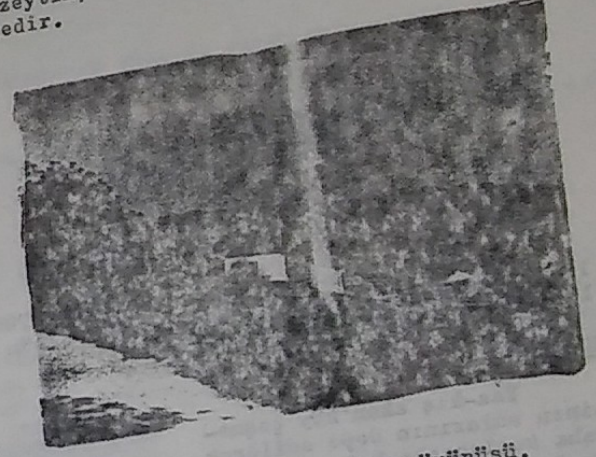
Köyde 2 yük arabası ile bir van vardır.

KAHVE

İki

BAKKAL

Uç

Beşiktepe'nin uzaktan görünüşü.

MİLLİ GÜNLER

Öğretmenin gücü nisbetinde kutlanmaktadır.

OKUMA-YAZMA

Okul 1921 yılında açılmıştır. Köyün %70'i okuma yazma bilmektedir.

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Rumların, Stavros suyu bakhaya giden 3 köylülerini macakla öldürmelerini unutmamaktadırlar.

16. 4. 1961

TATLICA (ZAHARGA)

Dağlık, ormanlık bir arazi üzerine 1700 yıllarında kurulmuş olan Tatlıca, Kasabadan 35 mil uzaklıkta 1500 dönüm kadar ekilebilen arazisi olan, 100 nüfuslu bir Türk köyüdür.

HAVUZ

Yaz-kış akan köy çeşmesinin sularının depo edilerek, daha kullanışlı hale getirilmesi için hemen yanına bir havuz yapılmasını, on adın ötedeki kaynak ile yolunun tamir edilmesini istemektedirler. Yaptıkları birçok dilekçelere en sonunda, olumlu cevap verilmiş, plan hazırlanmış fakat, EOKA'nın faaliyetine bağlanması ile bu iş askıda kalmış. Köylü havuz işinin yeniden ele alınmasını istemektedir.

Bölgenin yetiştirdiği dört öğretmen, Tatlıcalılarla bir arada.

YOL

Tabanlı (İstince) ile köyleri arasında $\frac{1}{2}$ millik yol açılmasını istemektedirler.

TARLA YOLU

Tarlalarına giden yol olmadığı için, her bakımdan güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bunun için tarlalarına yol açılmasını istemektedirler.

CAMI

Köyün camisi yoktur. Bunun için köylerine bir cami yapılmasını istemektedirler. Cami yapılması halinde arsa bağışlanmayı -okul binasında okuyan gibi- köylü teşahhüt etmektedir.

TELEFON

Orman dairesine ait bir telefon vardır. Fakat hat, direkler üzerinde olmayıp ağaç dallarına tutturulmuş olduğundan sık sık kopmaktadır.

DOKTOR

Tabanlı'ya (İstince) haftada bir doktor gelmesini istemektedirler.

POLİS

Kum köyü olan Liso'dadır.

ŞİRKET

Yoktur. Köy Tabanlı Şirketine bağlıdır.

POSTA

Köye Salı, Perşembe, Cumartesi günleri posta gelmektedir.

TASİT

Köyün bir yük arabası vardır. Şehire Malatya arabası ile gidip gelmektedirler.

KAHVE-BAKKAL

Köyün bir kahvesi ile bir bakkalı vardır.

OKUMA-YAZMA

Köyün %75'i okuma yazma bilmektedir. Bölgedeki öğretmenler köylü ile sürekli olarak temasta olup, ellerinden geldiğince köylüye yardımcı olmaktadır. Esasen gelen bütün öğretmenler, gene bu bölgenin cefakâr çocuklarıdır.

MİLLİ GÜNLER

Her millî günde, tepenin sırtlarına serpilmiş ağaçlar arasına gömülü gibi duran evlerdeki, Türk bayrağını dalgalanırken görmek kişiye bir başka gurur vermektedir.

16. 4. 1961

- 1.Dereboyu (Evretu)
- 2.Kuşluca (Sarama)
- 3.Tabanlı (İstince)
- 4.Malatya (Melatya)
- 5.Beştepe (Melandra)
- 6.Tatlıca (Zaharya)
- 7.Uzunmeşe (Tiremetuşa)
- 8.Ölüközü (Lokruno)

KÖYLERİNİN MUSTEREK ŞİKAYETLERİ

YOL

Bütün köy yollarının genel olarak bakımsızlığından yakınılmaktadır. Yollar çok dar olup sellerin açtığı derin yarıklarla doludur.

Dereboyu-Kuşluca yolunda iki arabanın yanyana geçmesi imkânsızdır. Çok dar, derin, iri çukurlarla dolu olan bu üç millik yoldan kışın, arabaların geçmesi imkânsızdır.

Kışın çukura düşen, -ki düşmeğe mecburdur- çamura gömülen arabaların, traktörlerle yardımına koşulmaktadır.

Daracak yolun iki yanında, şerit gibi uzanan iri, derin çukurlara düşen arabalar yazın, çıkmak için traktör isteniyorsa da, arabaların altı

yere süründüğü için ziyana uğramaktadırlar.

Bu yolun, gıkırlı dere (Stavros) ile birleştiği Derebeyi (Derebaşı) kasındaki kısmı sellerden tamamen harap olmuş, yol kaybolmuş, tarla hasar almıştır.

Gıkırlı dere ile birleşen yolun bu kısmında bir köprü yapılması defalarca istenmiş, defalarca Komiserler tarafından gelinip görülmüşse de bir netice çıkmamıştır. Yaz-kış derenin içinden geçniye yükümlü kalan taşıtların ta içine kadar sular girmektedir. (Bilhassa kışın) Bu dereden geçen taşıtları, çok defa traktörler çekmektedir. Derenin bu kısmına ilk iskani bendinin yapılması, taşıtların bu betonun üzerinden geçmesi uygun görülmüşse de, bent birkaç dönümlük hum toprağı sulansın diye daha sonra yukarı yapılmıştır.

Türklerin Baf ile Lefkoğaya işliyen bir çok taşıtları her gün bu yoldan geçmektedir. Kışın, taşıtların bu yoldan üç saatte geçebildiği söylenmektedir.

Toprak olan bu üç millik yolun, bilhassa bir milinin derhal tamir edilmesi, dere üzerine bir köprü yapılması gerekmektedir.

SAGLIK

Bölgenin, 11 köyünün dere, küyu, yüz numara ile evlerine bakıp, fahiş sıkın 4 sinekcisi (Sağlık işçisi) vardır. Bu köylerin 8'i Türk 3'ü Rumdur. Sinekcilerin ise, dördü de Rumdur. Türk köylüsünün en büyük şikâyetini, yol ile bu sinekciler teşkil etmektedir.

Köylüler, Türk köylerine Türk sinekcilerin bakmasını şiddetle istenmektedir.

Bölgede daha önce sinekcilik yapmış bir çok Türk bulunmaktadır. Hiç sebebsiz bunlara iş verilmemekte; yapılan dilekçeleri de ya cevapsız kalmakta ya da "başka işe bakın" şeklinde baştan savulmaktaymış.

Köylü bu mesele üzerinde önemle durulmasını istemektedir.

DOKTOR

Köylü, 15 kadar Türk köyü bulunan Poli bölgesinin bir Türk doktora bulunmayışından, haftada bir köylerinin ziyaret edilmeyişinden, üzülmekte ve şikâyet etmektedir.

Bölge Türkleri, haftada bir Tabanlıya (İstinco) doktor gelmesini istemektedirler.

TARLA YOLU

Hayvanların gidip gelebileceği kadar dar, bakımsız olan tarla yollarının kullanışlı hale getirilmesini istemektedirler. Bazı Türkler, tarlalarına gitmek için humlara ait tarlalardan geçniye yükümlü kaldıklarından tarla sahipleri, bir daha geçmene ihtiarında bulunuyormuş.

KÖYLER ARASI YOLLAR

Bazı Türk köyleri arasında yollar bulunmamaktadır. Köylü bu yolları bir an önce açılarak Türk köylerinin, Türk köylerine bağlanmasını istemektedir.

Malatya ile Beşiktepeliler köyleri arasında yol açılması için (2 mil) Komiserliğe dilekçe yapılmış fakat, cevap alamamışlardır.

Kuşluca ile Görmeli (Anatyu), 3 milden az bir yolla birbirlerine bağlanmak istemektedirler. Tâ 1931 de yolun yapılmasına başlanmış fakat yol, ileride tehlike arzedeceği düşüncesi ile yarıda bırakılmıştır. İki köy zamandan beri bu yol için uğraşmaktadır.

Tabanlı ile Tatlıcalılar, köyleri arasında yol yapılmasını (1 mil) istemektedirler.

***** M A G U S A *****
* Avtepe *
* Kaleburnu *
* Sinde *

KÜYÜN TARİHÇESİ

Çevresi koruluklarla kaplı bir yayla görünümünde olan, Güneyi Akdenize bakan köyün kuruluş tarihçesi kesin olarak bilinmemekte ise de, şimdi ki Türk mezarlığı içinde düne kadar, çok eski bir kiliseye ait duvarın, son kalıntısı bulunmakta idi. Köylü ile civar köy halkı buraya Ay Simiyo derdi. Köy adının buradan geldiği anlaşılmaktadır.

K.T.K. Federasyonunun köylere yeni adlar vermesi üzerine Ay Simiyo'ya da Avtepe denilmeğe başlanmıştır. Köylülere göre köy hem yüksek olduğundan, hem de eskiden Lefkoşa ile Mağusadan buraya avlanmak için bir çok avcılar geldiği göz önünde tutularak köylere, Avtepe adının uygun görül-
düğünü iddia etmektedirler.

İLÇE-YOL

İlçesi Mağusa, nahiyesi Yalusa olan köy; Mağusadan 38 mil, Lefkoşadan 60 mil uzaklıktadır. Boltaşı (Litrangomi) den sonra, toprak olarak köye uzanan yolun, asfaltlanması için Mağusa komiserliğine civar köyleriyle birlikte birçok müracaatlar yapılmıştır. Yol, kışın çukur, gölek, çamur olduğundan, bilhassa Kaleburnuna gidiş-geliş güçleşmektedir. Köy, ayrıca 3½ mil-
lik bir toprak yolla Yeşilköy'e bağlanmaktadır. (Köyün ana yolu şimdi asfaltlanmıştır.)

NUFUS

Hep Türk olan köyün nüfusu, her yıl muntazam artış kaydederken, 1955 den bu yana artış kaydedemeye başlamıştır. İşsizlik, kuraklık yüzünden İngiltereye, üçü ailece olmak üzere 15, Mağusa ile Lefkoşaya da 20, kadar Avtepeliler göç etmiştir. Halen Köyde İngiltereye gitmek için hazırlanan birkaç kişi bulunmaktadır. Bu yüzden köydeki gençler, çok azalmıştır.

Avtepenin bugünkü nüfusu, 350 civarındadır.

TOPLAK

Köyün 3,000 dönüm, ekilebilen verimli toprağı vardır. Bunun 1500 dönümü her yıl ekilmekte, 1500 dönümü de nadas edilmektedir. Köyün 3,000 dönüm kadar otlığı, 1000 dönüm de ormanı vardır.

Birçok köylü, temizleyip ektiği orman tarlaları yüzünden, hum memurlarla daima çekişmekte olduklarından, müteaddit defalar rapor edildiklerinden şiddetle yakınmakta, bu duruma hal çaresi bulunmasını istemektedir.

TARIM

Çiftçi, çoban, işçi, sanatkâr olarak çalışan köy halkı daha çok tütün, bakkal zeytin, buğday, arpa, pamuk ekimi ile uğraşmaktadır. Köyün 8 çobanı olup, bunların; 650 koyunu vardır.

Akarsu bulunmadığı için bahçecilik hiç gelişmemiştir.

SU

Bu yıl Yeşilköy'den gelmeğe başlayan içme suyu, köyün içine yapılmış olan on çeşmeden, yaz-kış sürekli akmaktadır.

Köyün içinde, üç kuyulu bir pınar vardır. Fakat, lâğımları temizlemek istediğinden su, dışarıya çok az akmaktadır. Hükümet bu lâğımları temizletirse, su artacak, böylece 3-4 ailenin bahçecilikle uğraşarak zerzevat yetiştirebilmesi mümkün olacaktır.

ENDÜSTRİ

Köyde iki yağ değirmesni vardır.

ŞİRKET

Durumu iyi olan şirketin, Kooperatif Merkez Bankasına 3,000 lira kadar borcu vardır. Köylünün hemen hepsi şirkete borçlu durumdadır. Borçların

günlük geçişi halde çoğu hâlâ edeyememiştir. Bülgenin en fakir köyü sayılan Avtepenin bir kredi dağıtım halinde 5,000 liraya daha ihtiyacı olacaktı.

BANKAL:

Köyün ihtiyaçlarını bel bel karşılayan Kooperatif Bakkalıyesi vardır.

KAHVE

Köyün Karga meydanında karşılıklı 2 kahvesi vardır.

POSTA

Posta köye haftada üç kez: Salı, Perşembe, Cumartesi günleri gelmektedir.

YASIT

Köyün otomobili yoktur. Şehre Yeşilköyün otobüsü ile gidilip-gelinmektedir. Köyde bir kamyon, bir taksi, beş traktör vardır.

TELEFON

En yakın telefon $3\frac{1}{2}$ mil ötede olan Yeşilköydedir. (Telefon orman daire-sine aittir.)

ELEKTRİK

Kargaz bülgesine henüz elektrik verilmemiştir. En yakın elektrikli yer, Boğaz'dır.

DOKTÖR-EBE

Köye Doktor uğramamaktadır. Her ikisi için Mağusaya gidilmektedir. Rum köyü olan Yalusa'da hastahane varsa da Türkler buradan pek istifade edememektedirler.

OKUMA-YAZMA

65 öğrencili iki öğretmenli olan okulun durumu çok iyi olmakla birlikte, tek odalı okul öğrencileri sığmadığından öğrencilerin yarısına yakını aynı arsa üzerindeki caminin içinde öğrenim yapmaya yükümlü kalmaktadırlar. İçi gayet geniş olan mihraplı, mimberli cami, kışın soğuk olup oldukça karanlıktır. Dine, oldukça bağlı olan köylü, caminin içinde öğrenim yapılmasına homurdanıyorsa da; okul binasına bir oda daha eklenirse memnun kalınacağını ifade etmekten kendilerini alamamaktadırlar. (Okulun bulunduğu arsa camiye aittir.)

Köye, yeni bir öğretmen evinin yapılması üzerine, okulun hemen dibindeki aynı arsa içindeki Evkafa ait eski öğretmen evi bu yıl boş durmaktadır.

360 l okuma-yazma bilen köyde, bu yıl gece kursları yapılmamaktadır.

CAMI

Halkı dindar sayılabilecek olan köyün, camisi minaresiz olmakla birlikte içi dışı çok iyi durumdadır.

Caminin, her iki yılda bir, köyden birine açık artırma ile icar edilen 15 dönüm arazi 20 tane kadar zeytin 15 tane kadar harnup ağacı vardır.

Caminin, geçen yıla kadar öğretmen evi olarak kullanılan 2 odalı bir de evi vardır. -Şimdi boşdur.-

Her yıl 30 lira din vergisi veren köylü, caminin etrafının tel veya duvarla kesilmesini istemektedir.

İman, her Cuma, Kuruovadan (Korovya) gelmektedir.

PARTİCİLİK

Köyde Federasyon, Gençlik Teşkilâtı, Çiftçiler Birliği temsilcileri bulunmaktadır.

MİLLİ GÜNLER

Çok millici, cesur olan köyde milli günler öğretmenlerin gövde nispetinde oldukça parlak geçmektedir.

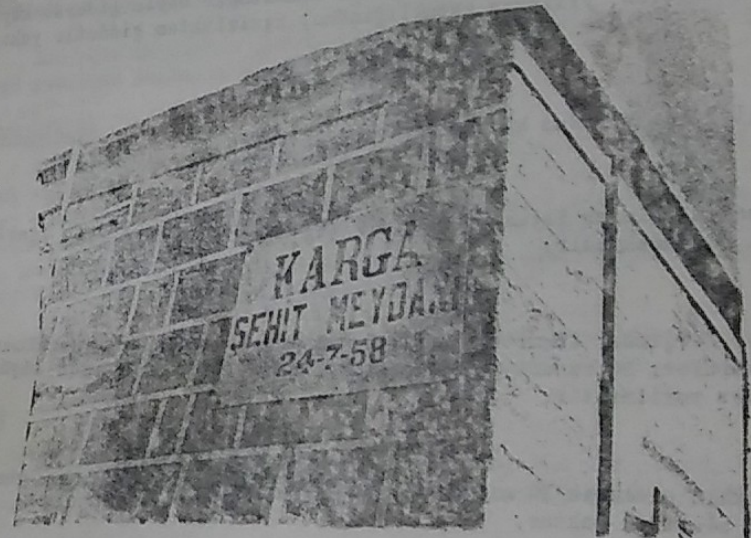
TÜRK-RUM MUMASEBETLERİ

Bu bülgede, Rumların gözünde daima diken olan Avtepenin çevresinde Neda, Votilağa, Melanarga, Yeşilköy (Rum-Türk karışık) gibi Rum köyleri vardır.

Rumlarla hiç denemek kadar az temasta bulunan köyden, iki genç tetbişlilik yıllarından önce iki Rum kızı ile evlenmişlerdi.

Köy, Cemaatlar arası kargaşalıklar sırasında 8 çocuk babası Mehmet Hasan Karga'yı 24.7.1958 de şehit vermiştir. Köylü EOKA sanileri tarafından kalbur gibi delik edilen bu kardeşlerinin hatırası için, köyün iki kahvesi arasındaki meydanına "Karga Şehit Meydanı" adını vermiştir.

23. 1. 1961

KALEBURNU

KÖYÜN ADI - TARIHÇESİ

Tepelik, koruluk bir arazi üzerinde kurulmuş olan, adanın en uç köşesindeki bu Türk köyü adını 1 mil ötesinde bulunan, iki kapılı mağaralardan almaktadır. Eskiden bu mağaraların, köyün savunulması için kale olarak kullanıldığı söylenmektedir. Yunan koloni idaresinde de yaşadığı söylenen köyün içinde luzinyanlar zamanından kalma iki kilise vardır. -Bugün, tamamen yıkılmışlardır.-

Karpaz Rumları halen, yağmurun düşmesi geçiktiği zaman, bu iki kapılı mağaranın yanındaki Ayanna kilisesinde toplanmakta, yağmur duasına çıkmaktadırlar. -Eskiden Venedik korsanlarının Kaleburnu'na saldırdıkları koyun, keçi, tahıl saldıkları, kadınları kaçırdıkları söylenmektedir.-

İLÇE-YOL

Mağusa ilçesine bağlı olan köy Mağusadan 46, Lekoşadan 66 mil uzaklıktadır. Vathilakka'ya kadar asfalt olan yolun Kaleburnu'na doğru asfaltlanmasına devam edilmektedir. Fakat, yolun asfaltlanmasında birkaç Türk köylü sü işletildiği için, bunun derhal telâfisini istemektedirler.

NUFUS

Her geçen gün nüfusu azalmakta olan köyün, bugünkü nüfusu 840'dır. Dışarı ülkelere bir kaç yıl içinde göç edenlerin sayısı 370'i bulmaktadır. Köyden göç etmek için hazırlanan birçok genç ile aile vardır. Kaleburnu'lular: "Kıbrıs'ta en çok göç, köyümüzden olmaktadır böyle giderse köy bataracaktır." diyerek, yılların kuraklığından, işsizlikten şiddetle yakınmaktadır.

POLİS

9 mil ötede bir kum köyü olan Yalusa'dadır.

TELEFON

En yakın telefon Yalusa'dadır. Köyün, telefon konması için içeride dilekçesi bulunmaktadır.

POSTA

Salı, Perşembe, Cumartesi günleri gelen postanın, her gün gelmesini istemektedirler. Bu konuda yaptıkları dilekçeye; 1962 yılı için düşünüleceği cevabı verilmiştir.

ELEKTRİK

En yakın elektrik 30 mil kadar ötede, Boğazdadır. Boğazdan yukarı hiç bir köyde elektrik yoktur.

TAŞIT

Köyde 2 yolcu, 3 yük arabası, 2 van, 4 taksi, 8 traktör, 2 biçer döver vardır.

ŞİRKET

Vardır. Şirkete borçlu olanların yarısından azı, 2 yıldır borçlarını kapatamamışlardır. (Sebebi kuraklık, toprak altı sularının yer yüzüne çıkarılması imiş.)

BAKKAL

Köyde bir şirket bakkaliyesi ile 3 bakkal vardır.

KAHVE

Köydeki kahve sayısı 7'dir.

BAĞLAR

Köyde çiftçiler Birliğinin bir şubesi bulunmaktadır. Köyün mevcut 15 bin dönüm kadar arazisinin 10 bin dönümü işlenmektedir. Geriye kalan 5 bin dönümü otlak 3 bin dönümü de ormandır. Toprak ile hayvancılıkla uğraşan köylünün yetiştirdiği başlıca ürünler buğday, arpa, tütün, pamuk, zeytin, harniptur. 2 bin kadar küçük baş hayvan besleyen çobanlar, köyün meralarının azlığından yakınmaktadır.

Ekinler bu yıl hep yandığı için köylü, tohum ile libazmanın meccanen olmasını, tarla yollarının tamir edilip, bazı yerlerine köprüler yapılmasını, Ziraat Dairesinin 1956'da yaptırdığı bağlamaların acilen tamirini istemektedir.

SU

Köyün sulama suyu olmadığı için, köyde artejiyen denemesi yapılması istenmektedir. Bunun için yapılan müracaatlara: "Peşin para yatırılınca nazarı itibare alınacağı" şeklinde cevaplar verilmiş. Köylü ısrarla yeraltı sularından yararlanmak istemekte fakat, ilgililerden gereken ilgiyi göremekten şiddetle yakınmaktadır.

DOKTOR-EBE

Her on beş günde, Yalusa'dan gelen bir kum doktor köyü ziyaret etmektedir. Fakat köylü Mehmetcik'e bir Türk doktor tayin edilmesini, köylerine onun gelmesini istemektedir.

Ebe için Mağusa'ya gidilmektedir. İki ay önce bir köylü kadın, Mağusa'ya giderken arabanın içinde doğurmuştur!

OKUMA-YAZMA

180 öğrencili olan okulun 6 öğretmeni vardır. Eski okul 1943'de yeni okul ise 1958'de yapılmıştır. Köyde, 1959'da açılmış olan köy kadın kursları enstitüsü de vardır. Buraya devam eden kızların sayısı 30'dur. Köydeki okuma yazma bilmiyenlerin sayısı kabarcık olduğu halde, gece kurslarına devam edilmemektedir. Bu yüzden kurslara son verilmiştir, Köyün 50 si okuma yazma bilmektedir.

Köylü, öğretmen evleri için verdiği 120 lira yıllık kiranın azaltılmasını, kira ile oturan öğretmenlere ev yaptırılmasını istemektedirler.

CAMI

Cami iyi durumdadır. Fakat, bin lira su, bin lira okul, bir o kadar da muhtelif işler için köylü borçlu durumda olduğundan camilerine minare yapamamaktadırlar.

Caminin içinde "Karpaz Sancağı taşıri üçüne" müsaferet üzere iken vefat etmiş Sadrazam Abdullah Paşanın vakfı şerif mütevellisi merhum Muh-sin Zade Mehmet Beyin mahdumunun mezarı bulunmaktadır. Bu efendinin Türkiyedeki akrabalarından Kaleburnu camisi için her yıl halı, kur'an vesaire gönderiliyormuş. Fakat bunu Mağusa camisi alıyormuş. (Köylü bunun, ne dereceye kadar doğru olduğunu öğrenmek istemektedir.)

KOÇANSIZ EVLER

Köyün bulunduğu tepenin yamaçları üzerinde koçansız 30-40 kadar ev bulunmaktadır. Bu evler hali arazi üzerine yapıldığı için sahiplerine koçan verilmemektedir. Evlerin 5 ile 20 yıl önce yapılmış oldukları ifade edilerek, ilgililerin yardımı rica edilmektedir.

ALÇAK ORMANLAR

Arazi darlığı yüzünden alçak ormanları temizleyip, sürdükleri

birçok köylü rapor edilmiş, ceza görmüş olmaktan şiddetle yakınmaktadır. Bu köylüler, araziye sürmekte devam etmeleri için ilgililer tarafından bir raz olsun korunulmalarını istemektedirler.

KORULUK

Köylünün, odun ihtiyacının temin edilebilmesi için, Ziraat Dairesinin köy civarında-Trikonoya yaptıkları gibi- bir koruluk yetiştirmesi istenilmektedir.

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Eskiden konuşma diline Rumcanın hakim olduğu Kaleburnun'da Türkçe yeni yeni zafer kazanmaya başlamıştır.

Yalusa ile Dipkarpaz gibi iki büyük Rüm köyü arasında bulunan köy, tedhişçilik yıllarında epeyi tehlikeli günler geçirmiştir. Tepelerin üstünde kendilerini avlamak için bekleyen EOKA'cılar halâ unutmamışlardır.

21. 4. 1961

SİNDE

KÜYÜN ADI TARİHÇESİ

Dokuz Krallık devrinde Sinde ile dolaylarını idare eden hükümdarın adının Sindoni olduğu, köyün adının bundan geldiği söylenmektedir. Köyün 7 dönüm ötesinde, yapılan kazılarda, bulunan taşlar üzerinde de Sindoni adına rastlandığını birçok köylüler doğrulamaktadır.

Dolaylarında yapılan kazılarda, bulunan taşlarla araçlardan Sindinin çok eski bir köy olduğu anlaşılmaktadır.

M.T.K. Federasyonu sonradan köye Sındırgı adını köymüşsade bu ad köyü üzerinde durmuşlarsada, köylünün Sindeyi benimsenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İLCE-YOL

Mağusa ilçesine bağlı olan Sinde Mağusaya 18, Lefkoşaya 20 mil uzaktır. Vadiliye 3 millik asfalt yolla bağlanan köyün, Mağusa-Lefkoşa yoluna Kondez ile Lisiden bağlanan 3½ millik toprak yolu çok bozuktur. Köylü, kışın geçilmez olan bu yolun tamir edilmesini istemektedir. (Köylü Mağusaya bu yoldan gidip gelmektedir.)

NUFUS

Son yıllara kadar binden fazla sakini olan köyün, bugünkü nüfusu 810'dur. 1952 de başlayan ilk göç, son iki yıl içinde gıda gibi büyümüştür. Halen göç etmek için hazırlanan birçok köylü bulunmaktadır. Sinde'den bugüne kadar 300 kişinin Londraya göçtüğü söylenmektedir.

Göçün başlıca sebepleri: Kuraklık ile işsizliktir.

20 his dümdünden çok ekilebilen toprağı olan köyün halkı rençberlik, sebzeçilik, bahçecilikle uğraşmaktadır. Şehirlerde kamplarda işçi olarak çalışmaya yılmamış bir çok köylüler de vardır.

Bajdar, arpa, buğday, vigo, mercimek, nohut, patates, zeytin gibi ürünler yetiştiren köylünün 4000 baştan çok koyunu, 200 baştan çok keçisi vardır.

Köylünün en büyük şikâyeti; Köylülerine ait olan hali toprakları Lisi' lilerin sürmekte olmalarıdır. Bu yüzden iki köyün halkı arasında zaman zaman çekişmeler olmaktadır. Köyde, hali toprakları sürdükleri için rapor edilen bir çok Türk bulunmakta olduğu, ayrıca söylenmektedir.

Onbirbin liraya Kondeadan getirtilen, yaz-kış akan içme suyundan köylü; acı olduğu için memnun değildir. Acılığı kışın pek belli olmayan su, yazın içilmeyecek derecede acı olmaktadır. Köylünün anlattığına göre su: yabanca, yemek pişirme, çamaşır yıkama için de kullanılmamaktadır.

Bu yüzden köylü, borçlarını vermemek için, kararlı olduğunu söylemektedir.

Köylü, on dönüm dışında bulunan, öteden beri köyün su ihtiyacını karşılamakta olan "Tatlı Kuyu" nun suyunun daha kolay elde edilmesinin sağlanmasını hükümetten istemektedirler.

Tatlı Kuyunun yanında, Belediyenin açtırdığı beş kuyu, birbirine lâ-larla bağlanıp, suyu çoğaltılabilmiş. Bunu, zamanın komiserine defalarca söylemişler fakat, anlatamamışlar.

Köylü bu en büyük derdlerinin hallini istemektedir.

Ayrıca köylü, Anlı Dereden gelen sudan, faydalanamamakta olduğundan şiddetle yakınmaktadır.

Musulda'nın yanındaki delikten akacak su, topraklarını doyurmaya yetecek durumdur. Fakat, bu deliğin açılmasına Musulda, Pirga, Prastyo, Nergisli (Yenügra) halkı şiddetle itiraz etmekteymiş. Deliği her açtıklarında Sinde ile bu köylerin halkı arasında kavgalar olmaktadır. Tedhişçilikten bu yana delik, kapalı kalmaktadır.

POLİS

Polis istasyonu, Lefkoşa-Mağusa yolundan, Turunçluya (İstironcilo) ayrılan yolun başlangıcındadır.

POSTA

Eskiden her gün postası olan köye, şimdi Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri posta gelmektedir.

Vadiliden, gecikerek gelen postanın köylülerine, eskisi gibi her gün, doğrudan doğruya gelmesini istemektedirler.

TELEFON

En yakın telefon: Vadili ile Köprüdedir (Kukla)

ELEKTRİK

Var. (Fakat köylünün 3/4 borçludur)

KAHVE-KULUP

Köyün 5 kahvesi, işçi ile çiftçi birliklerinin bulunduğu bir Akın

Spor Kulübü vardır. (Eskiden kadınlar birliği de varmış)

BAKKAL

İki bakkal, bir Kooperatif bakkliyesi vardır.

TASIT

Köyün 4 yolcu, 4 yük arabası ile on'dan fazla taksisi, van'ı vardır. Köydeki traktör sayısı 6, harman makinesi 3, biçer-döver bir dir.

DOKTOR-EBE

Eskiden doktor gelen köyde, bir hastahane vardır. Köylü, Doktor, Ebe için Kondeya, Lefkoşa ile Mağusa'ya gitmektedir.

OKUMA-YAZMA

İlkokulu 150 öğrencili, 4 öğretmenli olan köyün %60'ı okuma yazma bilmektedir. 56 kadın-kız öğrencisi olan Köy Kadın Kursları okulundan, köylüler çok memnun olduğunu söylemektedir.

CAMI

Köylü, üzerinde bazı çatlaklar olan caminin yıkılmak üzere olduğunu söylemektedir. Yeni cami yapılması için 300 lira para toplamışlarsa da, bu sonradan elektrik için harcanmış.

200 lira din vergisi veren köyün imanı 6 lira aylık almaktadır.

Caminin 8 liraya icar edilen 5-6 dönüm bir arazisi vardır.

Köylü, caminin tamirini değil yıkılıp yeniden yapılmasını istemektedir.

PANAYIR

Köylü iki yıldan beri, Eylül ayının 16-17-18 gündeğinde Sinde panayırı adı ile bir panayır tertiplemekte, epeyi ilgi görmektedir.

MİLLİ GÜNLER

Parlak bir şekilde kutlanmaktadır.

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Lisi, Prasyo, Pirga, Kondea, Vadili, Turunçlu ile çevrili olan Sinde, Rumlarla pek münasebette bulunmamaktadır.

EOKA'cılarının en barbarca saldırılarına maruz kalan köy halkı, tethişin bıraktığı izleri tarih boyunca unutmayacaktır.

23. 2. 1961

***** L A R N A K A *****
Yıldırım
Otügen
Geçitkale

YILDIRIM (CELYA)

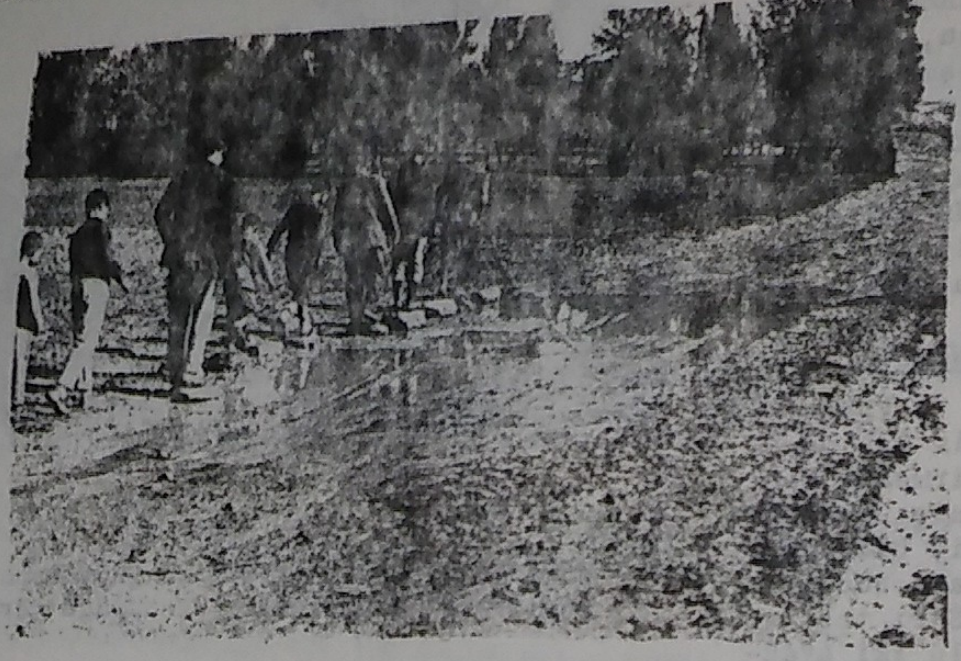
KÖYÜN TARİHÇESİ

Lübnanlılardan kalma büyük bir kilise bulunan köye, eskiden çok nüfuslu olduğundan, çok nüfusu beslediğinden Şilya derlermiş. Celya'da bir zamanlar sıtma çok salgın olduğu için köy halkının hemen hepsinin karınları şişmiş. Bunun için köye daha sonra karınlılar anlamına gelen cilya denmeye başlanmış. Bu zamanla Celya halini almış. Kıbrıs Türk kurumları Federasyonu'nun köylere yeni ad koyması üzerine, Ağılbaşı olan Celya'ya, şimdi Yıldırım denmektedir.

İLÇE-YOL

Lárnaka ilçesine bağlı olan köy Lárnakaya 8, Lefkoşaya 30 mil asfalt yolla bağlanmaktadır.

Köyün içindeki yollar toprak olduğu için, kışın bir çamur deryası halini almaktadır. Yollar o kadar çok çamur, gölek olduğu halde, köylü salt hükümetin hareketine geçmesini istemektedir. Masrafin bir kısmını, kabul etmedikleri için hükümet yollarını onarmamaktadır.

Okula giden yol, kışın sular altında kaldığından, okula gidiş-geliş resimde görüldüğü gibi olmaktadır.

Köy dışında olan okula giden yol yağmurlardan su ile örtüldüğünden, öğrenciler yolun içine koydukları taşlara basa basa okula gidip gelmeye yükümlü kalmaktadırlar. Bu yolu onarip, su biriken yere köprü yapılacağı söylenmiş ise de bu, lâftan öteye gidenemiştir.

NUFUS

400 nüfuslu olan köyden Londraya 3 aile ile 8 kişi göç etmiştir. Toplumlararası kargaşalıklar sırasında, köyde yaşamakta olan 10 kadar Rum, köyü terketmişlerdir.

TARIM

8 bin dönüm kadar toprağı olan köyün, 4 bin dönümü ekilmektedir. Halk daha çok rengvercilikle, hayvancılıkla uğraşmaktadır. Buğday, arpa, burçak, vigo, havetta, zeytin, incir, üzüm, zerdali ekilip, yetiştirilen köyde, bahçecilik yıldan yıla gelişmektedir.

Köyde 12 çobanın binden fazla koyunu, 30 keşici, 10 ineğı vardır. Köylerine süt ile hellimden epeyi gelir girmektedir.

BENT-BAGLAMA

Köylü en büyük ihtiyaçlarının Bent ile Bağlamalar olduğunu söylemektedir. Şiddetli yağmurlarla gelen seller, köyün toprağı ile birlikte her yıl denize ulaştığından Rinya, Bertenya ile Konyaritya derelerinin içine Bentlerle, tarlalarda bağlamalar yapılmasını istemektedirler. Birçok müracaatlardan sonra mühendisler gelip, araziye ölçmüşlerse de tethişin başlanması üzerine plânlar, hasır altı edilmiş.

Köylü, topraklarının denize akıp gitmesinin derhal önüne geçilmesini, ilgililerden istemektedir.

SU

Köyde ikisi 1909 da, köyün zenginlerinden Hacı Osman Ağa tarafından yapılan, dört çeşme vardır. Yaz-Kış akmakta olan suya, köylünün halen 915 lira borcu vardır.

ENDÜSTRİ

Köyde bir yağ de-ğirmeni, bir yalçı makinesi, bir yapı taşı ocağı (Sarı taş) ile iki ayak-kabıcı vardır.

ŞİRKET

Durumu iyi olan şirkete, bütün köylü borçlu durumdadır.

BAKKAL

Köyde bir Şirket Bakkaliyesi ile 3 bakkal vardır.

KAHVE

Köyün dört kahvesi vardır.

POSTA

Köye posta Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri gelmektedir.

TAŞIT

Köyde 3 yolcu arabası, 2 yük arabası, 2 taksi, 3 traktör ile bir biçerdöver vardır.

TELEFON

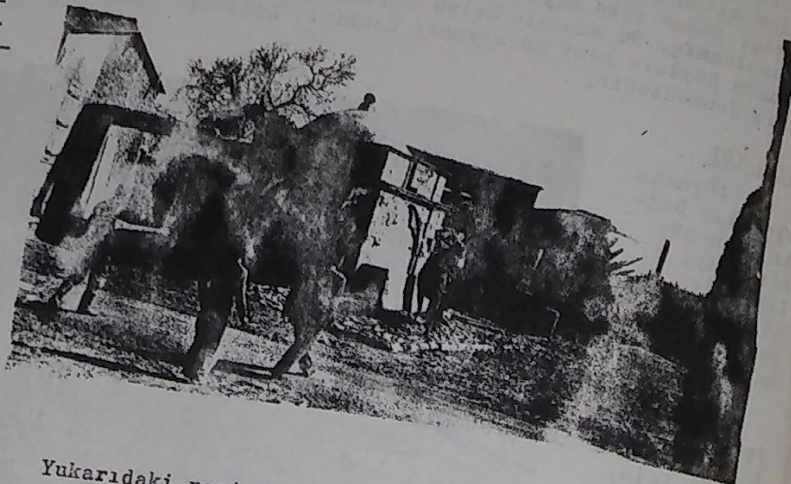
En yakın telefon Lârnakadadır.

ELEKTRİK

1½ mil ötedeki Rum köyü olan Livatya'ya gelen elektriğin, 1960 yılında köylerine konacağı bildirilmiş. Bunun için 110 lira para yatırılmış elektrik direklerinin yeri tesbit edilmiş. Fakat bu para, sonradan kendilerine iade edilmiştir. Bu haksızlığa köylü ateş püskürmektedir.

POLİS

Polis İksilodinbo'dadır.

Yukarıdaki resimde 1909'da Hacı Osman Ağa'nın yaptırdığı çeşmelerden en büyüğü görülmektedir.

DOKTOR-EBE

Ebe ile dok

PARTİCİLİK

Köyde Federa Yıldırım Spor Kul

OKUMA-YAZMA

Çok eskiden Köyün 73 öğrencisi tirdikleri okul, 8 yapmaktadır. (Camii ve edilmesi için M tür.

Köyde gece ku

Okulun yolu ki gerekmektedir. Çocu

CAMİ

Köyün camisi t akıttığı için temel duğunu söylemiştir.

Çaminin 30 dönt tin ağacı vardır.

MİLLİ GÜNLER

Öğretmenlerin g lere, halkta iştirak

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Rumlarla pek alı lus, Avdellero, Aradi

Toplunlararası k olan otobüslerine ateş bölgesinde davara gide met Osman Ramadan'ı k

MAARİF-EDE
Ebe ile doktor için, Livatya ile Lârnakaya gitmektedirler.

EDİTÖRLİK
Köyde Federasyon, Gençlik Teşkilâtı, İşçi Birliği temsilcileri ile
Pazarın Spor Kulübü vardır.

OKUMA-YAZMA
Çok eskiden okul olan köyde, %70 den fazlası okuma yazma bilmektedir.
Köyün 73 öğrencisi, 2 öğretmeni vardır. Maarife, 3000 lira borçlanarak yap-
tırılmaktadır. (Cami köy içinde, okul köy dışındadır.) Okula bir oda daha ilâ-
ve edilmesi için Maarif Dairesinden bir mühendis gelerek arsasını ölçmüştür.

Köyde gece kursları iştiraksizlik yüzünden yapılmamıştır.

Okulun yolu kışın sular altında kaldığında n yola bir köprü yapılması
gerekmektedir. Çocuklar taşlardan seke seke suyu geçmektedirler.

CAMI
Köyün camisi tamire muhtaçtır. Caminin, temellerindeki toprağı seller
akıttığı için temeller dışarı çıkmıştır. Bir mühendis durumun tehlikeli ol-
duğunu söylemiştir. (Camide öğrenciler vardır.)

Caminin 30 dönüm kadar toprağı ile 100 kadar pek verimli olmayan zey-
tin ağacı vardır.

MİLLÎ GÜNLER

Öğretmenlerin gücü nisbetinde, parlak bir şekilde kutlanan millî gün-
lere, halkta iştirak etmektedir. Köylü çok cesur olup, milliyetçidir.

TURK-RUM MUNASEBETLERİ

Rumlarla pek alış-verişleri olmayan Yıldırım'lıların etrafında Trul-
lus, Avdellero, Aradip, Livatya, Vroklini gibi Rum köyleri vardır.

Toplumlara kargaşalıklar sırasında, bir gece Livatya'dan geçmekte
olan otobüslerine ateş açılmasını, iki kardeşlerinin yaralanması ile Rinya
bölgesinde davara giderken kurşunlarla kalbur gibi edilen kardeşleri Ah-
met Osman Ramadan'ı köylü bir türlü unutamamaktadır.

6. 2. 1961

UTUKEN (MENNOYA)

KÖYÜN TARİHÇESİ

Köyün M. O. 1320 yılında Lüzinyanlar tarafından kurulmuş olduğu söylenmektedir. Köyün içinde 880 yıllık geçmiş olduğu iddia edilen Ayhanosi adında bir kilise vardır. Köyün Aybifan denen mevkiinde de başka bir kilisenin kalıntıları bulunmaktadır.

Mennoya adının nereden geldiğini kesin olarak, köyde bilen yoktur. İlk sakinleri Hristiyan olan Mennoyalıların bir kısmı, Kıbrıs Türkleri eliye geçince Müslüman olmuş, bir kısmı da köyü terketmiştir. Hristiyan olarak köyde kalanlar da tethişçiliğin başlaması ile mallarını Türklere satarak kaçmışlardır.

Şimdi tamamen bir Türk köyü olan Mennoyaya bugün Utüken adı verilmiştir.

İLÇE-YOL

Lárnaka ilçesine bağlı olan köy, Lefkoşaya 29, Lárnakaya 13 mil uzaklıktadır.

NUFUS

Hiç kum kalmamış olan köyün, bugünkü nüfusu 157 dir. Beş yıldan bu yana, Londra ile Avustralyaya göç eden Türklerin sayısı 30'u bulunmaktadır.

POLİS

3 mil ötede, Geçitkale'dedir. (Köfünye)

TELEFON

En yakın telefon Geçitkale'dedir.

POSTA

Köye haftada üç kez posta gelmektedir: Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri.

ELEKTRİK:

Köye elektrik henüz gelmemiştir. Yaptıkları dilekçelere: "Sırası geldiğinde konacağı" cevabı verilmiştir.

TAŞIT

Köyde bir taksi, bir de traktör vardır. Şehre, civar köylerin yolu arabaları ile gidip gelmektedirler.

ŞİRKET

Köyde iki şirket vardır.

1. Kooperatif Şirketi
2. Çiftçilik Şirketi

Durumları iyi olan şirketlere hemen bütün köylü borçludur. Yılların kıt olmasından dolayı, üç yıldır borçlarını veremeyenlerin sayısı çoktur.

BAKKAL

Köyde bir bakkal vardır. Fakat, bütün ihtiyacı karşılamadığı için köylü civar köylerinden alış-veriş etmektedir.

KAHVE:

Köyün "Spor ve okuma odası" adı altında işleyen, bir kahvesi vardır.

KÖYÜ Köyün, 3 bin dönüm verimli arazisi vardır. Köy toprakları 5 bin dönüm kadardır. Buğday, arpa, yulaf, burçak, vigo, zeytin, üzüm, harnup köyün başlıca gelir kaynaklarını teşkil etmektedir.

On çobanı bulunan köyün 700 kadar koyunu vardır.

Köylü, orman arazisinden toprak istemekte, bunun için hükümetle 1937 den beri mücadele etmektedir. Bu mücadelelerini araziye traktörlerle sürme-ye kadar götürmüşlerdir.

Köylü, Rumlardan toprak almaya devam etmektedir.

SU Yaz-kış akan içme suyundan köylü çok memnundur.

Köylerinin içinden geçerek Akkor (Anafodiye) topraklarını sulayan derenin içine köylü bent yapılmasını istemektedir. Bunun için, eskiden yaptıkları dilekçelere olumlu cevap verilmiş; dere incelenerek, bunun 20 bin liraya çıkacağı, tesbit edilmiş. Fakat köylü bu parayı çok bulduğu için üstüne bir daha da olmamış.

OKUMA-YAZMA

Yeni yapılmış olan okulun 32 öğrencisi vardır. Köyün %85'i okuma yazma bilmektedir.

CAMI

Köylünün elbirliği ile gönüllü inece çalışarak 1904 yılında kerpiçten yaptıkları cami yıkılmaya yüz tuttuğundan, yeni bir cami yapılmasını istemektedirler. Caminin kirali bir odası, 50-60 zeytin ile 9-10 harnup ağacı vardır.

DOKTOR-EBE

Köylü, haftada bir Geçitkaleye gelen doktordan istifade etmektedir. En yakın ebe Geçitkale'dedir.

MİLLİ GÜNLER

Milli günler, halkın da iştiraki ile her yıl parlak bir şekilde kutlanmaktadır.

TURK-RUM MÜNASEBETLERİ

Anglisiya, Akkor (Anafodiya), Mazato, Aleminyo, Geçitkale ile çevrili olan köyde, tethişçilik günlerinden kalma bir iz yoktur. Köy halkı millîci olmakla beraber, Rumlardan da alış veriş etmekte sakınca görmemektedir.

12. 4. 1961

GEÇİTKALE

KÖYÜN TARİHÇESİ

Çevresinde, Lüzünyanlara ait kilise ile yapı yakınıtları bulunan Geçitkale'nin, çok eskiden kurulmuş bir köy olduğu sanılmaktadır.

Köy adını, karşısındaki iki dağdan almaktadır. Dağlara, Kofino denir. Benden, buna mal edilerek Köye de Köfünye denmiştir.

K.T.K. Federasyonunun köylere yeni ad vermesi üzerine, Geçitkaleye Bakraçlı adı konulmuş fakat, köylü: "Bizi köfünden bakraça indirdiler" diyerek iki dağ arasındaki geçide izafeten köylere Geçitkale adını uygun görmüşlerdir.

İLÇE-YOL

Lárnaka ilçesine bağlı olan Geçitkale Lárnaka'dan 16, Lefkoşadan 26, Limasoldan 27 mil uzaklıktadır. Bu ilçelere asfalt yollarla bağlanan köyün, ana sokakları da asfalttır.

NUFUS

800 olan köyün nüfusunda son yıllarda, göçler yüzünden artış olmaktadır. Son 4-5 yıl içinde köyden 50-60 ile on kadar şahıs Londraya, işsizlik yüzünden göçmüşlerdir.

TARIM

Tepelik, ovalık olan köyün, 15 bin dönümden çok verimli toprağı vardır. 10 bin dönümden çoğu işlenen topraklarda daha çok, buğday, arpa, burçak, yulaf ekilmekte; harnup, zeytin, bağ, meyve yetiştirilmektedir.

Rençber, işçi, çoban olarak çalışmakta olan köylünün 1500 köyünde bulunmaktadır.

SU

Yaz-kış akan çeşmelerin suyu yazın azal diğinden sıkıntı çekilmektedir.

Köyde, sulama suyu olmadığı için köylü, topraklarının birçok yerlerinde su araştırılması yapılmasını istemektedir.

ENDÜSTRİ

Köyde, un, yağ değirmeni, benzin istasyonu, sinema, makinist, demir ayakkabıcı ile nakış işi yapan kadınlar bulunmaktadır.

SİRKET

Vardır. Durumu iyidir.

T.C. Kıbrıs Büyük Elçisi Emin Dirvana, Geçitkaleye yaptığı ziyarette konuşurken.

Köyde bir Kooperatif bakkaliyesi ile dört bakkal vardır.

Köyün bir barı ile dört kahvesi vardır.

MİLLİ-KULUP

Köyde Çiftçiler Birliği, İşçiler Birliği, Kadınlar Birliği ile Kardeşçeği kulübü vardır.

POSTA

Posta, her gün köye uğramaktadır.

TASİT

Köyün, 2 yolcu arabası, 8 taksisi, 6 traktörü, bir biçer döveri bulunmaktadır.

TELEFON

Bebek Bar'ın içinde telefon vardır.

POLİS

Köyde polis istasyonu vardır.

ELEKTRİK

Vardır.

DOKTOR-EBE

Köyün küçük bir hastahanesi vardır. Salı günleri bir Türk doktor, köyü ziyaret etmektedir. Biri hastahaneye bağlı, köyün, iki ebesi vardır.

OKUMA-YAZMA

155 öğrencili, dört öğretmenli ilk okulu, tamire muhtaçtır. \$80 den çoğu okuma-yazma bilen köy halkı, 28 yıl önce kapatılmış olan Orta okullarının yeniden açılmasını istemektedirler. Yaptıkları birçok dilekçelere, olumsuz cevaplar verilmiş olmasına rağmen, bu isteklerinde şu sebeplerden ısrar etmektedirler:

a) Köylerinin, 13 kadar Türk köyünün ortasında bulunması, bunlara Lárnakadan daha yakın oluşu, Boğaziçi (Aytotro), Taşkent (Dohni), Lefkara, Kalamavason, Aleminyo, Cevizli (Civisil), Otügen (Mennoya), Anglisiya, Pirga, Maroni gibi.

b) Yalnız köyleri ile Boğaziçinden (Aytotro) Lárnakadaki orta okula 80 kadar öğrenci göndermeleri,

c) 30 yıl kadar önce de, köylerinde orta okul bulunuşu, Gece Kursları yapılmakta olan köyde, Köy Kadın Kursları okulu da vardır.

CAMİ

İyi durumda olan caminin, çok az zeytini vardır. Bunlar her yıl 2-5 lira arasında icar edilmektedir. Her yıl 140 lira din vergisi veren köyün imanı, ayda 13 lira almaktadır.

MİLLİ GÜNLER

Çok parlak kutlanmaktadır. Her evde bayrak ile Atatürk'ün resmi bulunmaktadır.

TÜRK-RUM MÜNASEBETLERİ

Çok millici olan köylü Rumlarla pek münasebette bulunmaz.

İskarino, Kodotris, Hiro Gitya gibi tamamen Rum köyleriyle çevrili olan Geçitkaleliler, Korno'yu en tehlikeli Rum köyü olarak kabul etmektedirler. Çevrelerindeki Lefkara, Boğaziçi, Alemninyo ile Anglisiya da Türk Rum karışık yaşamaktadır.

Tedhişçilik yıllarına ait köylerinde, bir iz yoktur.

9. 2. 1961

İÇİNDEKİLER *****

Harita	..	..	4	*
Harita	..	..	5	*
LEFKOŞA	..	..	6	*
Yağmuralan	..	..	7	*
Denya	..	..	9	*
Matyat	..	..	11	*
Kurtboğan	..	..	14	*
Deftera	..	..	16	*
Ağırdağ	..	..	18	*
Gürpınar	..	..	22	*
Analyonda-Kadalyonda	..	..	24	*
Bozdağ	..	..	25	*
Selçuklu	..	..	27	*
Ay. Yorgudi	..	..	28	*
Alevkaya	..	..	29	*
BAF	..	..	31	*
Aydın	..	..	32	*
Malûnda	..	..	34	*
Kurtaka	..	..	34	*
Yoğurtçular	..	..	35	*
Yakacık	..	..	38	*
Dereboyu	..	..	40	*
Kugluca	..	..	42	*
Tabanlı	..	..	44	*
Malatya	..	..	45	*
Beşiktepe	..	..	46	*
Tatlıca	..	..	47	*
MAGUSA	..	..	50	*
Avtepe	..	..	51	*
Kaleburnu	..	..	54	*
Sinde	..	..	56	*
LAKNAKA	..	..	59	*
Yıldırım	..	..	60	*
Ütüken	..	..	63	*
Geçitkale	..	..	65	*
